

Perfektionistin painajainen

- Pukujen autenttisuus historianelävöityksessä

Helsingin yliopisto

Käyttäytymistieteellinen tiedekunta

Opettajankoulutuslaitos

Käsityötieteen koulutusohjelma

Pro gradu -tutkielma

Käsityötiede

Maaliskuu 2020

Cecilie Sundman

Ohjaaja: Pirita Seitamaa-Hakkarainen

Tiedekunta Kasvatustieteellinen tiedekunta		
Tekijä Cecilie Sundman		
Työn nimi Perfektionistin painajainen - Pukujen autenttisuus historianelävöityksessä		
Title A Perfectionist's Nightmare - Authenticity of Attire in Living History		
Oppiaine Käsityötiede		
Työn laji/ Ohjaaja Pro gradu -tutkielma / Ohjaajan Nimi	Aika Maaliskuu 2020	Sivumäärä 59 s + 5 liites.
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää historianelävöittämistä harrastavien mielipiteitä autenttisuuden riittävistä tasosta harrastuksessa käytettävissä puvuissa. Historianelävöittäminen on suosittu harrastusmuoto, joka tuo mukanaan suuren määrän tekstiili- puu ja metallikäsityötä, sillä pukuja valmistetaan usein itse. Tutkimuksessa haluttiin siksi myös selvittää mitä käsityötekniikoita elävöittäjät osaavat ja millaisia lähteitä käytetään pukujen valmistuksen yhteydessä. Aiempaa tutkimusta aiheesta ei juuri ole, joten tutkimuksessa pyrittiin myös löytämään uusia näkökulmia.</p> <p>Tutkimus toteutettiin lomakekyselyllä, joka levitettiin harrastajanryhmiin Facebookissa keväällä 2018. Vastanneita oli 182, ja joukkoon kuului eri-ikäisiä ihmisiä, joilla on eri määrä harrastusvuosia takanaan. Kyselyssä oli sekä kvalitatiivisia, että kvantitatiivisia kysymyksiä, joten analyysi tehtiin Mixed-Method menetelmän avulla, yhdistäen aineistosta saatua dataa vasta lopuksi.</p> <p>Historianelävöitys voitiin todeta monimuotoiseksi harrastukseksi, jossa autenttisuudella on oma paikkansa, mutta se ei määritä koko harrastusta, vaan antaa mahdollisuuksia henkilökohtaiseen ja ryhmäkohtaiseen kehitykseen harrastuksen sisällä. Historialliset käsityömenetelmät ovat suuri osa harrastusta, ja niiden voidaan nähdä olevan osittain myös oma harrastusmuotonsa elävöityksen sisällä.</p>		
Avainsanat Historianelävöitys - Historialliset käsityöt - Harrastus - Autenttisuus		
Keywords Re-enactment - Living History - Historical Handicrafts - Hobby - Authenticity		
Säilytyspaikka Helsingin yliopiston kirjasto – Helda / E-thesis (opinnäytteet)		
Muita tietoja		

Faculty Educational Sciences		
Author Cecilie Sundman		
Työn nimi Perfektionistin painajainen - Pukujen autenttisuus historianelävöityksessä		
Title A Perfectionist's Nightmare - Authenticity of Attire in Living History		
Subject Craft Science		
Level/Instructor Master's Thesis / Supervisor's Name	Month and year March 2020	Number of pages 59 pp.+5 appendices
Abstract <p>The purpose of the thesis was to explore the opinions about authenticity in the attire of Living Historists that is to say, People, who have Historical Reenactment as a hobby. Living history is a popular hobby, and brings a lot of knowledge about textile, wood, and metal craft, as the attire often are home-made. Due to this, an important part of the research consisted of what craft techniques are being used, and what kind of research goes into making a "kit" for reen-acting. Earlier research about re-enacting attire, in particular is rather scarce, so new perspectives were a goal at the start.</p> <p>The gathering of material was done by questionnaire, spread in suitable groups on Facebook during the spring of 2018. There were 182 people answering, of different ages and re-enacting background. The questionnaire consisted of both qualitative and quantitative questions, so the analysis was done with Mixed-Method, combining the data from both groups only at the last minute.</p> <p>Living history was found to be a multiform hobby, where authenticity has its own place. It does not, however, define the scene, but provides opportunity for personal or group-wide development within the re-enactment scene. Historical handicrafts are a large part of the hobby and could also be considered their own scene within the whole of living history.</p>		
Avainsanat Historianelävöitys - Historialliset käsityöt - Harrastus - Autenttisuus		
Keywords Re-enactment - Living History - Historical Handicrafts - Hobby - Authenticity		
Where deposited Helsinki University Library – Helda / E-thesis (theses)		
Additional information		

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO	1
2	TEOREETTINEN TAUSTA JA VIITEKEHYS	5
2.1	Historian elävöitys ennen ja nyt	6
2.2	Historian elävöitys käsitteenä	7
2.2	Historian tutkimuksen ja kokeilevan arkeologian yhteys elävöittämiseen	9
2.3	Lähteet historian elävöityspuvun pohjalla	11
2.4	Mitä tarkoitetaan autenttisuudella?	14
2.5	Historian elävöittäjät ja autenttisuus muussa tutkimuksessa	16
3	TUTKIMUSKYSYMYKSET	20
4	TUTKIMUSMENETELMÄ	22
4.1	Kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen aineiston yhdistäminen	22
4.2	Tutkimusmenetelmänä lomakekysely	23
	Lomakekyselyn laatiminen	24
	Lomakekyselyn toteutus	26
4.3	Lomakeaineiston analysoiminen	27
4.4	Kuvaus kyselylomakkeen vastausten käsittelystä	28
4.4.1	Vastausten luokittelu	28
4.4.2	Luokitteluluokat	30
5	VASTAUSTEN ANALYYSI JA TULOKSET	33
5.1	Ikään ja harrastamismuotoon liittyvät kysymykset	33
5.2	Tekniikoiden ja materiaalien käyttöä käsittelevät kysymykset	35
5.3	Autenttisuuteen liittyvät kysymykset	38
5.4	Sisällönanalyysin tulokset	41
5.5	Tulosten yhteenveto	44
6	LUOTETTAVUUS	50
7	POHDINTAA	52
	LÄHTEET	55
	LIITTEET	1

TAULUKOT

TAULUKKO 1. LOMAKEKYSelyn KYSYMYKSET JA NIIHIN LIITTYVÄT TUTKIMUSKYSYMYKSET.....	24
TAULUKKO 2. ALOITUSIKÄ VERRATTUNA HARRASTUSVUOSIIN.	35
TAULUKKO 3. ERI VAATIMUSTASOT YKSINKERTAISTETTUNA.....	46

KUVIOT

KUVIO 1. TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN VIITEKEHYS	5
KUVIO 2. SUURIN OSA ELÄVÖITTÄJISTÄ HARRASTAA JOSSAKIN YHDISTYKSESSÄ TAI MUUSSA RYHMITTYMÄSSÄ. USEIMMAT HARRASTAVAT MYÖS ERI MUODOISSA RINNAKKAIN.	33
KUVIO 3. VASTANNEIDEN IKÄJAKAUMASTA VOIDAAN NÄHDÄ, KUINKA HISTORIANELÄVÖITYS VETÄÄ PUOLEENSA ERI-ikäisiä HARRASTAJIA.....	34
KUVIO 4. KÄYTETTYJEN TEKNIKOIDEN MÄÄRÄ (X) VERRATTUNA VASTANNEIDEN MÄÄRÄÄN (Y). SUURIN OSA HISTORIANELÄVÖITTÄJISTÄ HALLITSEE JOLLAIN TASOLLA 3-8 ERILAISTA TEKNIKKAA.	36
KUVIO 5. VALMISTUSTEKNIKOIDEN KÄYTTÖ HISTELPUVUISSA. TUMMEMMALLA USEIMMIN KÄYTETYT TEKNIIKAT. KANKAAN OMPELU ON KÄYTETYIN TEKNIikka.	37
KUVIO 6. VASTAUKSET AUTENTTISUUDEN TÄRKEYDESTÄ KORRELOIVAT OMAN PUVUN AUTENTTISUUTEEN YLEISELLÄ TASOLLA. SUURIN OSA VASTANNEISTA PITÄÄ AUTENTTISUUTTA TÄRKEYTTÄ 7 TAI YLI ASTEIKOLLA 0-10.	39
KUVIO 7. YLEISIMPIEN VASTAUSTEN ESITTELY. YLEISIN VASTAUS OLI AUTENTTISUUDEN TÄRKEYS 8 JA OMAN PUVUN AUTENTTISUUS 8. VASTANNEISTA 22 VASTASI NÄIN.....	40

1 Johdanto

Oma harrastuneisuuteni historianelävöittäjänä sai minut kiinnostumaan aiheesta ensimmäiseksi. Ajatus gradun tekemisestä on muhinut jo pari vuotta, kun keskusteluja siitä, mikä on tarpeeksi autenttista, on esiintynyt runsaasti, paitsi yleisellä tasolla kasvatusten, myös enenevissä määrin internetissä ja sosiaalisessa mediassa käytävissä keskusteluissa. Autenttisuuden vaatimus voi liittyä sekä johonkin tiettyyn esineeseen, mutta myös kokonaiseen asuun. Esimerkiksi Suomen rautakautta elävöitettäessä vastaan tulee välittömästi arkeologisen aineiston puute. Kokonaista asua yhden hautalöydön perusteella on vaikea tehdä, ja huvittava esimerkki miesten housujen täydellisestä puutteesta suomalaisissa hautalöydöissä, on asia mikä kiihdyttää keskusteluja. Nykyaikaisen ihmisen loogiseksi ratkaisuksi mielletyt päätelmät eivät välttämättä pidä paikkaansa historiallisessa tai esihistoriallisessa kontekstissa. Oletuksia ja arvauksia joudutaan tekemään, jos halutaan valmistaa omien tarpeiden mukainen pukukokonaisuus omien mittojensa mukaan.

Historianelävöittäjät ovat mielenkiintoinen ja erittäin heterogeeninen ryhmä. Harrastajat ovat kiinnostuneet hyvinkin erilaisista aikakausista ja maantieteellisistä alueista. Niin ikään esimerkiksi Suomen rautakausi, Etelä-Euroopan renessanssi, viaporilaisten sotajoukkojen 1700-luku tai jopa 1980-luku mahtuvat elävöitysharrastuksen sisään. Jotkut kiinnostuvat erityisesti tietyn tapahtuman elävöittämisestä, jotkut taas vaikkapa käsityöläisen elämästä. Moni elävöittäjä harrastaa myös useampaa aikakautta rinnakkain. Yleensä aloitetaan tietyn aikakauden elävöittämisestä, ja laajennetaan mielenkiinnon kohteita myöhemmin. Yhteistä on kuitenkin tietty mielenkiinto kokeellista arkeologiaa tai kokemuksellista historiaa kohtaan ja sitä kautta useimmiten jonkinlainen kiinnostus käsitöihin. Käsityöt tulevat esiin elävöitysharrastuksessa konkreettisimmin puvun kohdalla. Enenevissä määrin on saatavissa kaupallisia tarvikkeita puvun valmistukseen, ja jopa valmiita pukuja, mutta suuri osa tehdään tai kootaan edelleen itse. Ilman pukua, historian elävöittäminen saa erilaisen muodon. Tunnelmasta voidaan edelleen nauttia vapaasti, mutta henkilökohtainen kokemus siitä, millaista

oli elää valittuna ajankohtana, voi jäädä puuttumaan. Dawid Kobiałka kiteyttää hyvin seuraavassa sitaatissa puvun tärkeyttä.

Historiaa elävöittävä henkilö määrittyy ja erottuu vaatteillaan.
(Kobiałka 2013,144).

Tässä tutkimuksessa syvennyttään nimenomaan käsitöiden kautta historiaharrastukseen. Historianelävöittäjät valmistavat usein elävöitysasunsa itse, sillä valmista tavaraa on vaihtelevissa määrin saatavilla kaupallisilta markkinoilta. Harrastajien oma taitotaso määrää suuressa määrin minkälaisen puvun kukin saa aikaiseksi, mutta taitotaso kehittyy, ja seuraava asukokonaisuus saattaa olla paljon edistysellisempi. Koska käytettyihin materiaaleihin ja työtapoihin on usein saatavilla tutkittua tietoa, joko arkeologisten löytöjen tai esimerkiksi maa-laustaiteen ja säilyneiden artefaktien kautta, niin kutsuttujen replikoiden, eli tarkkojen kopioiden tekeminen on joissain tapauksissa mahdollista. Kuitenkin useimpiin asukokonaisuuksiin ei ole saatavissa riittävästi kaiken kattavaa tietoa, joten valmistus on osittain aina enemmän tai vähemmän valistunut arvaus. Näiden arvausten perusteleminen toisille harrastajille on osa harrastuksen viehätystä ainakin minulle. Mikä on tarpeeksi hyvä arvaus? Onko välttämätöntä tehdä täydellinen ennallistus esimerkiksi yhden haudan sisällöstä? Mitä kaikkea voidaan hyväksyä? Onko hyväksyttävää ommella näkymättömät saumat ompelukoneella? Tämänkaltaisia kysymyksiä tutkimuksessa esitettiin tutkimuslomakkeen avulla historianelävöittäjille.

Ingrid Aune Nilsen puhui elävöittäjille, museoiden työntekijöille ja elävöityspahtumia järjestäville suunnatussa Reconference 2018-konferenssissa historianelävöittäjien pukujen kehityksestä harrastuneisuusasteen mukaan. Hän jakaa ne kolmeen vaiheeseen riippuen elävöittäjän harrastusvuosista häpeään, turhamaisuuteen ja lopuksi aitouteen. Ensimmäisen vaiheen aloitteleva harrastaja tukeutuu muiden käyttämiin pukuihin oman pukunsa valinnassa. On helppompaa sulautua yhteisöön ja mahdollisiin ylilyönteihin tai materiaalinvalintoihin saattaa liittyä häpeää. Viimeistään jälkeinpäin katsottuna ensimmäinen elävöityspuku saattaa tuntua nololta, turkiksiin kiedottujen maihinnousukenkien tai loimusamettisten viittojen fantasiamaailmalta. Toisen vaiheen jo harrastuneempi

elävöittäjä oppii pikkuhiljaa tarvittavat kädentaidot tai tietotaidon pukujen hankkimiseen muulla tavalla. Turhamaisuus liittyy siihen, että halutaan pukujen näyttävän mahdollisimman hyvältä päällä. Näin saadaan liian pitkiä helmoja, vähän liian tiukkoja korsetteja, aivan liikaa koruja ja jatkuvaa kameroille poseeraamista. Kolmannen vaiheen historianelävöittäjä on edennyt aitouden tasolle, jossa pyritään oikeasti elämään historiaa. Siihen ei liity yleisön tarvetta eikä romantisoitua ajatusta. Aune Nilsen kutsuu tätä kolmatta vaihetta kärsimysvaiheeksi. (2018).

Dawid Kobialkan (2013) kiinnostava artikkeli Fotevikenin viikinkiaikaisilta markkinoilta esittelee erilaisten elävöitysroolien, kuten soturin, käsityöläisen tai naisen vaatetuksia ja niiden merkityksiä. Hän myös erottelee kaksi eritasoista elävöittäjätyyppiä: *Masks* ja *Transformers* populäärikulttuuristen elokuvien pohjautuen. Maskit eli naamiot ovat ihmisiä, jotka ikään kuin pukevut päällensä historiallisen pukunsa ja muuttuvat toiseksi henkilöksi, tekemään täysin eri asioita kuin mitä normaalissa elämässään tekisivät. Transformerit eli muuntujat pysyvät samana, he vaan muuttavat ulkomuotoaan. Kobialkan esimerkissä tällainen muuntuja on esimerkiksi käsityöläinen, joka elävöittää tienatakseen sillä elantonsa myymällä tai esittämällä taitojaan. (2013,152-154). Leszek Gardela (2016,172) lisää tähän vahvan tunne- tai jopa henkisen tason: halu elävöittää historiaa tulee niistä tunnesiteistä, jotka harrastus tuo mukanaan. Aune Nilsenin (2015) sitaatissa alla välittyy itselleni suuri syy elävöittää: halutaan kokea jotakin muuta kuin normaalia, tavallista maalimaa. Myös Vanessa Agnew (2007, 299) pitää nykypäivän elävöitystä suurimmilta osin henkilökohtaisena elämyksenä.

One of the reasons why people re-enact the past is because it's a ventilation system for the modern world. Any time period, different from the present modern times offers a form of imaginative authentic experiences and emotions.

(Aune Nilsen, I. 2015, 20)

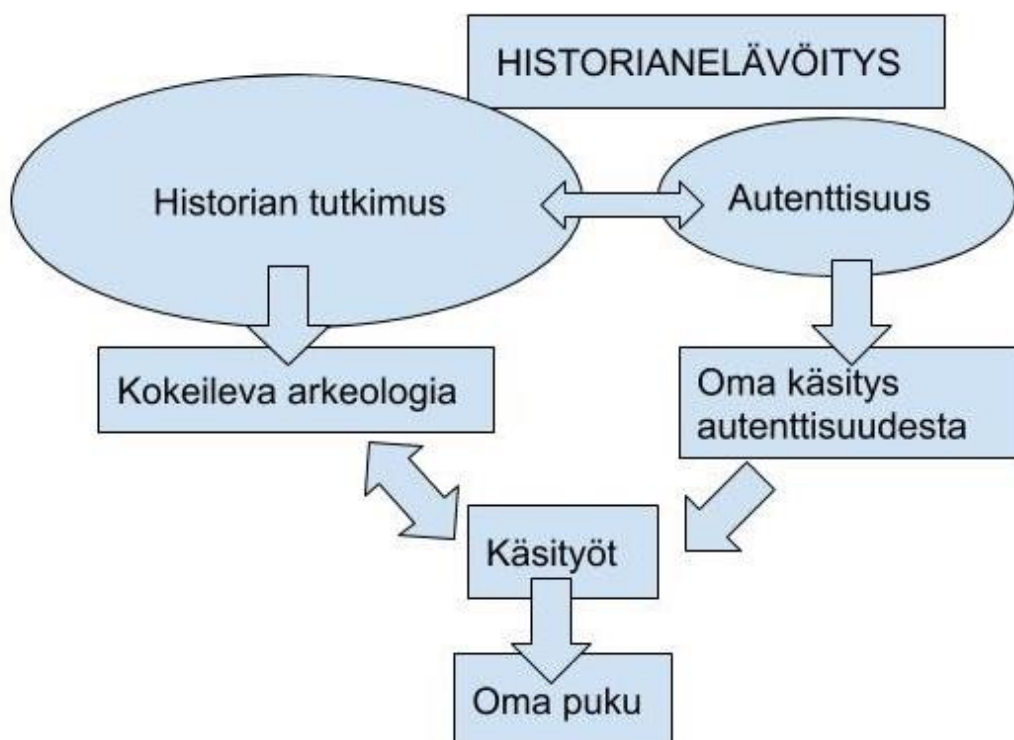
Mennyt maailma tuo meille mahdollisuuden peilata itseämme mennyttä vasten, saaden kokemuksia siitä, millaista elämä oli meitä ennen tulleille. Aune Nilsen

käyttää sanaa *ventilation*, mutta kenties kyseessä on myös pakeneminen romantisoituun yksinkertaisempaa aikaan.

Tutkimuksessani historianelävöittäjien valmistamat puvut ja niihin käytetyt lähteet saavat pääosan. Tarkemmin sanottuna halusin selvittää kuinka historianelävöittäjät harrastuksessaan käyttävät historiallisia pukuja, kaavoja, kuvia ja kuvauksia omien asujensa pohjalla. Pukukokonaisuuteen kuuluviksi lasken myös nahkatyöt kuten kengät ja vyöt, lankatyöt kuten lautanauhat, nyörit, päähiineet eri materiaaleista, sekä yleisimmät pukuun kuuluvat korut ja vyöllä roikkuvat työkalut, kuten puukot, neulakotelot ynnä muut. Puku voi koostua kaikista kerroksista alusvaatteista talvikäyttöön sopiviin päällysvaatteisiin. Koska pukukokonaisuus on laaja, halusin myös selvittää, kuinka paljon pukuihin käytetään aikaa ja vaivaa. Se, mitä tiettyä aikakautta tai aikakauden pukua kyselyssä tiedusteltiin, oli vastaajan valinta. Hän sain itse valita mitä pukua ajattelee vastatessaan kysymyksiin siitä, millä autenttisuuden tasolla oma puku on. Kyselyn tärkeimmät kysymykset liittyvät tietysti eri tavoin autenttisuuteen, sen merkitykseen harrastuksessa ja henkilökohtaisesti, sekä näkemyksistä sen tarpeellisesta tasosta. Missä se veteen piirretty viiva menee elävöittäjien mielestä?

2 Teoreettinen tausta ja viitekehys

Alla kuvatussa tutkimuksen teoreettisessa viitekehyksessä näkyy selkeästi historian tutkimuksen vaikutus autenttisuuteen: ilman tutkimusta elävöittäjä ei voi olettaa tietävänsä tarpeeksi valmistaakseen autenttisia historiallisia käsitöitä. Kokeileva tai kokeellinen arkeologia ammentaa historian tutkimuksesta ja arkeologiasta koko teoriataustansa, mutta hyödyntää käsityötä varsinaisessa tutkimuksen toteuttamisessa. Autenttisuuden käsite liittyy olennaisena osana siihen, miten jokainen muodostaa oman käsityksen autenttisuudesta. Molemmat nämä eli varsinaiset lähteet (historian tutkimus) sekä autenttisuuden vaatimus liittyvät yhteen niissä käsitöissä, jotka historianelävöittäjä tekee valmistaakseen oman pukunsa, joka on tämän tutkimuksen keskiössä. Ilman historian tutkimusta elävöittäjällä ei olisi mitään mistä lähteä liikkeelle, mutta ilman tahtoa ja pyrkimystä kohti autenttisuutta, harrastusta voisi ennemmin kutsua teatteriksi.

Kuvio 1. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys

Tutkimuksen teoreettiseen taustaan kuuluu kuvaus historianelävöittämisestä ilmiönä ja käsitteenä ja sen filosofiasta. Historianelävöittäminen eroaa Suomessa

vaihtelevissa määrin live-roolipelaamisesta. Oma tutkimukseni rajautuu pelkästään historianelävöitykseen, enkä huomioi live-roolipelaajia tai edes pelkästään historiallisia live-roolipelejä pelaavia.

2.1 Historianelävöitys ennen ja nyt

Ihmiset ovat aina olleet kiinnostuneita historiasta. Pohjoismainen esimerkki on vuonna 1617 Gustav II Adolfin kruunajaisten kunniaksi järjestetyt keskiaikaiset turnajaiset, joissa kuningas itse kilpaili leikkimielisesti. Teatraalinen speaktaakkeli edesauttoi kuitenkin antamaan kuninkaasta kuvan urheana soturina, joka voitti vastustajansa rehdisti kilpailussa. Turnajaisilla oli siis poliittinen taka-ajatus. Samankaltaiseen vaikutukseen on voitu pyrkiä esittämällä taiteessa ajan suurhenkilöitä menneiden aikojen vaatteissa, jolloin tiettyjä romantisoituja mielikuvia on voitu liittää kyseisiin henkilöihin. (Petersson 2003, luku 2, kappale: Romantisk rekreation.). Myös During (2007, 315) kirjoittaa erilaisista ”historiallisista teattereista”, suurista taistelunäytöksistä, jotka olivat joko kokonaan tai osittain käsi-kirjoitettu ja jotka viihdyttivät kansaa suuresti. Erilaisia taisteluiden ennallistuksia, kuten esimerkiksi Waterloon taistelun uusinta vuonna 1824, järjestettiin enenevässä määrin aikana, jolloin koko Euroopan vallannut kansallisromantiikka toi lisää edellä esitettyjä yrityksiä luoda vakaampi pohja nationalismille. Esimerkiksi Puolassa intoiltiin viikingeistä, niin kuin monesti muuallakin. Taiteen ja teatterin keinoin kerrottiin Puolan valtion tarinaa, ja Karol Szajnocha kirjoitti Puolan historiateoksen, jossa viikingit vaikuttivat alueella suuressa määrin. Kirja ei valitettavasti pohjautunut juurikaan tutkimukseen, mutta antoi potkua kansallismielisyyteen. (Gardela 2016, 169).

Historianelävöitys on Suomessa pääasiassa harrastus, mutta sitä käytetään nykyään myös kouluissa ja museoissa pedagogisena ja ennen kaikkea kokemuksellisenä menetelmänä, joskus live-roolipelaamisen rinnalla. Se, mikä nykyajan käsityksen mukaan on historianelävöitysharrastus, syntyi 1960-luvun lopulla, ja siitä lähtien uusia elävöitysrhytmityksiä ja tapahtumia on syntynyt kiihtyvään tahtiin (McNeese-Mechan 2003, 8). Ensimmäinen vielä olemassa oleva merkittävä

viikinkiajan elävöitysryhmä, Norse Film and Pageant Society, syntyi 1971 Englannissa ja edisti nykyään maailmanlaajuisesti toimivan Jomsvikingsin perustamista. (Gardela 2016, 168).

Viimeisen 10-15 vuoden aikana historianelävöitys on noussut maailmalla ja Suomessa marginaalista suuren yleisön suosioon, ja se on monivivahteinen ja laaja alue, joka tutkii historian eri muotoja ja tapoja. Vanessa Agnew (2007, 301-310) on kuitenkin kriittinen harrastusta kohtaan. Kun suurimmat historian prosessit muuttuvat pieniksi yksityiskohdiksi, joita on mahdollista hallita ja ymmärtää, lisääntyykö ymmärrys siitä eettisestä ja poliittisesta taustasta, jota jokaiseen aikakauteen on kuulunut. Voiko pelkkä kokemus olla tieteellistä evidenssiä? Voiko ihminen todella käyttää elävöitystä työkaluna ymmärtämään historiaa, vai piilotetaanko jopa hankalat ja epämukavat osat? Agnewin mukaan elävöityksen on yleisön ja elävöittäjän kannalta pystyttävä tekemään selkeää erotelua nykyajan ja menneen välillä, jotta harrastus tai sen katsominen olisi kiinnostavaa. (Agnew 2007, 301-310).

Vaikka historianelävöitys on niin monimuotoista, sillä on kuitenkin yhteistä tietty halu ymmärtää aiempaa (McNeese-Mechan 2003, 8-9). Alexander Cook on samoilla linjoilla, ja kirjoittaa historianelävöityksen pystyvän edistämään meidän ymmärrystämme erilaisesta maailmasta ja sen asukkaiden käytöksestä. Se voi olla akateemiselle historioitsijalle oiva työkalu saada ymmärrystä materiaalista todellisuudesta. (Cook 2004, 491).

2.2 Historianelävöitys käsitteenä

Voidaanko historianelävöityksellä tarkoittaa jo muinaisina aikoina tapahtunutta menneiden muistelua, tarinointia ja myyttien toistamista? Gardelan (2016, 167) mukaan voidaan, käsitteen hyvin laajassa merkityksessä. Vanessa Agnew (2007, 300) argumentoi, että historianelävöitykseen voidaan nähdä kuuluvan koko liuta erilaisia lähtökohtia. On museoita, jotka esittelevät entisajan elämää, teknisiä rekonstruktioita ja nostalgisia `vanhanajan´ leluja. Myös kirjallisuus, elokuvat, sarjat, paraatit, sekä sosiaaliset ja sähköisesti toimivat yhteisöt kuuluvat

hänen mielestään käsitteen alle. Yhteinen nimittäjä näissä on Agnewin mielestä tarve kokea entisen ajan jokapäiväistä elämää henkilökohtaisesti, sisältäen arvauksia ja tulkintoja menneestä. (2007, 300).

Tässä tutkimuksessa historianelävöitys tarkoittaa sitä, että moderni henkilö valitsee tietyn ajanjakson, usein tiettyjen päivämäärien tai vuosilukujen ympäröimänä, jotta voisi jäljentää pukeutumistyyliä, työtapoja, viihdettä, ruokaa, musiikkia ja tanssia, jopa puhetyylejä, sosiaalisia konstruktioita ja sen ajan käytäntöjä. Elävöittäjät tekevät historian tutkimusta ja rekonstruoivat materiaaleja ja esineitä, jotta voisivat tehdä menneen ajan eläväksi. (McNeese-Mechan 2003, 7-8). Itse harrastus toteutuu usein osana jotakin ryhmää (McNeese-Mechan 2003, 8), Suomessa usein yhdistystä tai yksinkertaisesti ”kaveriporukkana”, eli löyhempänä ryhmittymänä, joka koostuu toisilleen ajan myötä tutuiksi tulleista ihmisistä. Ryhmien koot saattavat vaihdella pienistä, kymmenen ihmisen joukoista suuriin satojen henkien elävöitysryhmiin. Vaikka puhutaan historian elävöittämisestä, esihistorian elävöittäminen mahtuu yhtä lailla saman käsitteen alle.

Elävöittämiseen mahtuu paljon erilaisia alalajeja. Osa harrastajista saattavat olla kiinnostuneita historiallisista taistelulajeista, kuten painista, turnajaisista, mustaruutiaseista tai miekkailusta. Tällaiset näyttävät lajit kiinnostavat usein suurta yleisöä ja etenkin lapsia. McNeese-Mechanin näkemyksen mukaan historianelävöitysryhmät ovat saattaneet lähteä taistelijan perspektiivistä liikkeelle, mutta ovat myöhemmin kehittäneet kuvaustaan tavallisesta, sosiaalisesta elämän kulusta (McNeese-Mechan 2003, 12). Näihin kuuluvat esimerkiksi eri käsityötekniikat ja materiaalien valmistustavat, ruuanlaitto, viljely, musisointi, merenkulku, matkustaminen ja eläintenhoito.

Suomeksi käytetään yleisesti sanaa *historianelävöitys* tarkoittamaan harrastusta ja (*historian*)*elävöittäjä* kuvaamaan ihmistä, joka harrastaa. Elävöitykseen käytettävistä puvuista ja tavaroista puhuttaessa käytetään Suomessa usein lyhennettä *histel*, kuten histelvaatteet, histelastiat, histelteltoa ja niin edelleen. Ingrid Aune Nilsen (2015) mieltää englanninkielisen sanan *re-enactment* ja *re-enactor* hieman eri tavalla. Aune Nilsenin mielestä nämä sanat tarkoittavat tarkkaa,

skriptattua uudelleennäyteltä historiallista tapahtumaa, kuten taistelua, jossa on passiivinen yleisö. Aune Nilsen käyttää enemmän termiä *living history* tarkoittamaan sitä, mitä tässä työssä ajatellaan historianelävöityksellä; eli yllä esille tullut koko elämän kirjo käsitöineen, ruoanlaittoineen ja taisteluineen. Mahdollinen yleisö pääsee usein kokemaan, kokeilemaan ja esittämään kysymyksiä, jolloin elämyksestä tulee kokonaisvaltainen, mutta yleisöä ei välttämättä tarvita lainkaan. Aune Nilsenin mielestä, suurin osa eurooppalaisista elävöityksestä on nimenomaan living history-tyyppistä. (2015, 6).

Oman kokemukseni mukaan etenkin myöhempien aikojen elävöityksessä saat-
taa olla mukana myös esimerkiksi taisteluosuuksia, jotka ovat käsikirjoitettuja historiallisten lähteiden mukaisiksi (re-enactment), mutta niiden ympärille rakennettu ympäristö tai tapahtuma esittelee tavallista elämää (living history). Ruotsissa vältetään usein suoraa käännöstä (*levande historia*) ja käytetään enemmän *historiskt återskapande* tai *att levandegöra historia*, joka sitten käsitteenä toimii kuten *historianelävöitys*, sisällyttäen englannin kielen molemmat käsitteet. (Petersson 2003, 17-18.) *Levande historia* liitetään lähinnä holokaustiin, ja käsitettä käytetään demokratian ja ihmisoikeuksien puolesta käytävään keskusteluun. (Forum för levande historia 2019)

2.2 Historian tutkimuksen ja kokeilevan arkeologian yhteys elävöittämiseen

Historian tutkimus kulkee tiukasti käsi kädessä elävöittämisen kanssa. Gapps (2009, 398) mainitsee humoristisesti, mutta totuudenmukaisesti, että historioitsijan alaviite on elävöittäjälle autenttinen uudelleen luotu puku. McNeese-Mechan (2003, 18) taas ehdottaa, että historianelävöittäjät jopa saattavat kritisoida akateemikkoja siitä, että he eivät osaa käyttää tutkimiaan esineitä, ja saattavat siksi jopa vetää vääriä johtopäätöksiä perustuen puhtaasti akateemiseen tutkimukseen. Cook (2004, 495) kutsuu kaikkia elävöittäjiä tietynlaisiksi tutkijoiksi, riippumatta heidän akateemisesta taustastaan.

Kokeileva arkeologiakaan ei ole mikään uusi keksintö. Eräs kamariherra Frederik Sehested, pystytti omatoimisesti vuonna 1884 pelkillä kivityökaluilla hirsimökin osoittaakseen työkalujen mahdollisuudet. Vaikka talo sinänsä ei muodoltaan vastannut kivikauden asumusta, Sehestadin tutkimusmenetelmät olivat kokeilevaa arkeologiaa. (Petersson 2003, luku 2, kappale Experimentell arkeologi).

Kansallisromantiikka antoi uutta potkua myös kokeilevalle arkeologialle. Ympäri Skandinaviaa ja Pohjois-Eurooppaa rakennettiin enemmän tai vähemmän arkeologisten löytöjen pohjalta viikinkilaivoja ja viikinkitaloja, joilla esiteltiin Pohjolan romantisoitua soturikansaa. *Viking*-niminen laiva, joka oli tehty Gokstadin löydön pohjalta purjehti Norjasta Amerikkaan vuonna 1893. (Petersson 2003, luku 2, kappale Sjöfart och rekonstruktion.) Vuosisadan kuluessa laivoja on valmistettu useita, ja Suomessakin, joskin vasta 1997, Lapurin hylyn perusteella rakennettu *Sotka*. (Viikinkiajan Laiva ry 2019). Rakennettuja ympäristöjä Suomessa löytyy myös, esimerkiksi Rosalan viikinkikylä (Rosala 2019), Läntisen Pukkisaaren rautakautinen kauppakylä (Sommelo ry 2019) ja Härkänummen viikinkiaikainen kylä (Härkänummi 2019). Uudempien aikojen elävöittäjät taas voivat hyödyntää eri kaupunkien ajanmukaisia rakennelmia, kuten esimerkiksi Suomenlinnaa tai Haminan bastioneja.

Kokeilevaa arkeologiaa on tehty Suomessa myös muilla aloilla kuin rakentamalla. Jo kansallispukujen kehittäminen 1900-luvun alussa osoittaa sen. Vaikka menetelmät eivät välttämättä ole olleet tieteellisesti vedenpitävän tutkimuksen perua, tarve saada aikaiseksi ”perinteinen” asu, joka vielä korostaa eri kylien ja maankolkkien keskinäisiä erityisyyksiä, on erittäin mielenkiintoinen konsepti. Jenni Sahramaa (2011) käsittelee pro gradussaan nykyaikaisempaa tieteellisin perusteluin tehtyä puvun valmistamista: *Löydöstä muinaispuvuksi. Arkeologisten tekstiililöytöjen ennallistaminen*. Siinä kokeellista arkeologiaa käytetään esinelöytöjen rekonstruktioprosessin työvälineenä. Nykyään kokeellinen arkeologia kattaa tieteellisen tutkimuksen alalajin, jossa kontrolloidun kokeen avulla analysoidaan tuotosta, lisäksi myös satunnaisen harrastajan tekemän käsityökoekulun. Joskus käytetään termiä *kokeileva* arkeologia tapauksissa, jossa tieteellisyys ei ole vaatimus, vaikka kattavaa raportointia tehtäisiinkin. (Sahramaa

2011, 70-75.) Kokeileva arkeologia ei välttämättä ole suuri projekti, vaan se voi keskittyä pieneenkin yksityiskohtaan tai materiaalin soveltuvuuden kokeiluun. Nykyään suomalaisten arkeologisten tekstiililöytöjen tutkimuksessa saadaan jatkuvasti uutta tietoa ja esimerkiksi Krista Vajannon tutkimus värjäysaineista antaa kattavan tietopankin historianelävöittäjille ja muille käytettäväksi. (Vajanto 2016.)

Kokeellisessa arkeologiassa autenttisuuden käsite saa hieman erilaisen muodon, sillä ennallistuksen tai replikan, jopa lähestulkoon kopion, autenttisuus lisääntyy jäljittelemällä mahdollisimman tarkasti paitsi käytetyt materiaalit, myös käytetyt käsityömenetelmät (Sahramaa 2011, 82). Näin ollen esimerkiksi autenttiseen rautakautisen vaatteen valmistukseen olisi paikallaan hankkia lampaanvillaa sellaisista roduista, jotka muistuttavat tai ovat mahdollisimman lähellä alkuperäisiä, niiden villaa olisi kehrättävä käsin värttinällä, kun rukkeja ei vielä ollut, ja kudontaan olisi käytettävä pystykangaspuita modernimpien vaakakangaspuiden sijaan. Vartiainen (2010, 118) kuvailee historiaharrastajaa, joka haluaa selvittää mahdollisimman tarkkaan ja laajasti jonkun ajanjakson ilmiöitä käsitöiden kautta *syväharrastajaksi*.

Historianelävöityksen pitkää yhteyttä politiikkaan ei voida kieltää. Kysymys onkin, onko nykyäänkin elävöitys poliittista? Osittain se saattaa ollakin, edelleen samoista pyrkimyksistä rakentaa jonkinlaista identiteettiä, mutta harrastajata-solla eri maiden elävöittäjät vaikuttavat harvemmin välittävän politiikasta, vaan enneminkin iloluonteisesta yhdessäolosta. Suurten rekonstruktioiden, kuten laivojen tai rakennusten rakentamista esiintyy nykyäänkin, mutta vähenevässä mittakaavassa. Sen sijaan jo olemassa olevien rekonstruktioiden käyttö on hyvin suosittua, ja niitä käytetään välineenä pääsemään oikean ajan tunnelmaan osana historianelävöitystä.

2.3 Lähteet historianelävötyspuvun pohjalla

Tutkielmassa käytetään useaan otteeseen sanaparia *historialliset käsityöt*. Tällä tarkoitetaan yleisellä tasolla sellaisia tekstiili- puu- tai metallista tehtäviä käsitöitä,

jolla on jonkinlainen yhteys historiaan, joko tekniikan, materiaalien tai kaavoituksen kautta. Näin ollen historiallinen käsityö voi olla esimerkiksi alusvaatteen ompeleminen tietyn lähteen mukaisesti, miekan takominen ja muotoileminen 1500-lukulaisia työkalujen reproduktioita käyttäen, tai paneutuminen neulakinnastekniikkaan tai muuhun haluttuun aikakauteen sopivaan valmistusmenetelmään. Kyseessä on varsin laaja käsite, joka liittyy vahvasti yhteen henkilökohtaiseen käsitykseen autenttisuudesta, joten joku voi mieltää historialliseksi jotain, mitä toinen ei. Siihen ei kuitenkaan pureuduta syvemmin tässä tutkielmassa, todettakoon, että kaikkia historiallisia käsitöitä yhdistää jonkin muotoinen yhteys historiaan. Tutkimuksessa käytetään myös lyhennettä *histel-käsityöt*, eli historianelävöityskäsityöt, viitaten sellaisiin käsityömenetelmiin, joita elävöittäjä käyttää harrastuksessaan.

Historiasta kiinnostunut henkilö lähestyy kiinnostuksen kohdettaan usein tekstin välityksellä; luetaan kirjallisuutta. Julkaistu akateeminen kirjallisuus oli vielä jonkin aikaa sitten painottunutta makrohistoriaan, usein poliittisiin tilanteisiin ja niiden vaikutuksiin eri maailmankolkissa. Historianelävöittäjä keskittyy usein mikrohistoriaan, yhden henkilön tai pienemmän ryhmän, ehkä perheen, elämään tietyssä ajanjaksona. Muotipuvut olivat useimmiten valtaapitävän eliitin asia, ja muodin historia on kirjoissa edustettuna melko hyvin, mutta rahvaan puku tai jopa muotipuvun rakenteet eivät näy aatelisten tilaamista muotokuvista. Akateeminen pukututkimus, esinekonservointi ja museoiden kokoelmat olivat pitkään saavuttamattomissa muilta paitsi tutkijoilta. Viime aikoina on digitoitu suuria määriä valokuvia ja kuvia esineistä, ja historiallisten pukujen tutkiminen ja löydösten sekä kaavojen tarkka julkaiseminen, on suosiossa ja esimerkiksi Esinetutkimus-seuran ylläpitämä Artefacta-verkosto tarjoaa esinetietoa internetissä yhtälailla kiinnostuneille ja tutkijoille. (Artefacta 2020).

Lou Taylorin kirjassa *The study of dress history*, kirjoittaja käy läpi pukututkimuksen historiaa ja minkälaisia erilaisia tutkimustapoja historialliseen pukututkimukseen ja pukujen konservointiin ja esillepanoon käytetään. (Taylor 2002). Brittiläinen pukututkija Janet Arnold julkaisi vuosina 1964-2008 *Patterns of Fashion*-kir-

jasarjaa, jonka yksityiskohtaiset piirustukset 1540-1940 välisistä puvuista ja tilpehööreistä ilahduttavat elävöittäjiä maailmanlaajuisesti. (Arnold 1964-2008). Arnoldin kuoleman jälkeen ohjat ottanut School of Historical Dress, joka koostuu Arnoldin vanhoista oppilaista, jatkoivat kirjasarjaa vuonna 2018 alusvaatteiden ja korsettien teoksella jatkaen Arnoldin työtä. (Arnold et al. 2018). Osittain samaiset henkilöt ovat myös julkaisseet kunnianhimoisen sarjan 1600-l vaatteista yhdessä Victoria & Albert-museon kanssa. (Braun et al. 2016; North & Tiramani 2011 ja 2012.) Grönlantilaisista Herjolfsnesin keskiaikaisista vaatelöydöistä tehty tutkimus julkaistiin rekonstruktioineen kirjamuodossa vuonna 2010. (Fransen et al. 2010.) Selkeytettyjä vaatetusoppaita on muutamia, esimerkkinä The Medieval Tailor's Assistant, joka keskittyy 1100-1480-luvun tavallisten ihmisten vaatteisiin. (Thursfield, 2015.) Suomessa on parhaillaan tulossa uusi kirja rautakautisista muinaispuvuista. Kirjallisuutta varsinaisista puvuista siis on ja sitä kirjoitetaan lisää.

Erilaiset museot ja muut toimijat ovat julkaisseet digitaalisia tietopankkeja, joista voi löytää pukukaavoja tai tarkkoja kuvia historiallisista esineistä. Esimerkkeinä voidaan mainita The Metropolitan Museum New Yorkissa, joka on julkaissut suuria määriä valokuvia valtavista kokoelmistaan, sekä teollisesti korsetteja vuodesta 1850 valmistanut Symington Corsets, joka julkaisi koko tuotantonsa kaavat kaikkien saataville. (Symington 2018). Kotimainen Finna-järjestelmä, joka kokoaa museoiden, kirjastojen ja arkistojen aineistoa samaan hakupalveluun, on tärkeä apuväline etenkin suomalaisten aikakausien elävöittäjille.

Internetin välityksellä on ollut mahdollista jakaa kiinnostusta ja tietoa blogien ja erilaisten projektiselostusten avulla. Kansainvälisissä tapahtumissa voi sitten nähdä projektien lopputulokset elävänä, ja enemmän tai vähemmän tarkat selostukset työtavoista, kaavoista ja työjärjestyksistä on löydettävissä blogista. Vaatteiden mallien ja kaavojen lisäksi puvun valmistuksessa tarvitaan tietysti konkreettisia taitoja, kuten vaikka ompelua. Tässä käytännön oppikirjat, blogit, YouTube-videot ja ennen kaikkea kanssaharrastajien fyysinen tai digitaalinen apu lienevät kaikkein tärkeimpiä, kuten esimerkiksi Katja Vilhunen (2018) väitöskirjassaan toteaa. Yhdessä käsitöiden tekeminen on kautta aikojen ollut tärkeä tapa

siirtää tietotaitoa, mutta myös viettää aikaa yhteisöllisesti, ja omalla vapaa-ajallaan halutaan tehdä asioita, joita koetaan mielekkäiksi, yhdessä niiden kanssa, joiden seurassa viihtyy (Vilhunen 2018, 38-39). Erilaiset ryhmien tai yksittäisten ihmisten järjestämät käsityöpiirit tai ompeluillat levittävät sitä tietotaitoa, mitä elävöittäjä tarvitsee. Vartiaisen (2010, 119-120) mukaan historianelävöittäjien yhteisöllinen käsityö rakentaa sosiaalista pääomaa tietotaidon lisäksi.

Jos neula ei kuitenkaan millään tahdo istua käteen niin voi myös ostaa kaiken valmiina. Useat käsityöläiset eri maissa valmistavat ja myyvät erilaatuista vaatetta eri hintaluokissa. He kiertävät usein tapahtumissa ja verkkokaupan välityksellä voi hankkia itselleen kaikki tarvittavat, joskus jopa mittatilaustyönä. Kauppiat ovat joskus tutkineet arkeologisia lähteitä hyvinkin tarkasti ja valmistavat kopioita alkuperäisistä. Koska koruista on useita löytöjä, niitä usein myydään paljon, jolloin on hyvin helppoa päätyä elävöittämään joulukuusta. Joulukuusi-syndrooma eli Christmas-tree syndrome on Dawid Kobialkin mukaan elävöittäjän helmasynti, jossa puetaan kaikki korut kerralla päälle, eli pukeudutaan aivan ylenpalttisen rikkaaksi henkilöksi ilman, että muu puku välttämättä pysyisi perässä. (Kobialka 2013, 146.) Tämä voi myös olla viittaus Aune Nilsenin (2018) turhamaisuuden vaiheeseen, joka mainittiin edellä.

2.4 Mitä tarkoitetaan autenttisuudella?

Sanakirjan mukaan englannin sana *authentic* on joko a) aito, ei kopioitu, b) valmistettu mahdollisimman samanlaisesti tai näyttää hyvin samanlaiselta kuin originaali, tai c) se pohjautuu faktoihin ja uskottavuuteen. Alkuperäinen kreikan sana *authentikos* tarkoittaa genuiinia tai pääasiallista. Suomeksi *autenttinen* on aito, väärentämätön tai todellinen. Koska sanakirjamääritelmää ei voi suoraan käyttää sen monimuotoisuuden vuoksi historianelävöityksen yhteydessä, käsite muodostuu minun käytössäni yhdistelmästä.

Autenttinen esine, puku tai puvun osa, on aidon näköinen, se on valmistettu mahdollisimman samanlaisin keinoin kuin originaali, se pohjautuu faktoihin ja se on uskottava.

Olen pohjannut omaa määritelmää paljolti Stephen Gappsin määritelmään sanakirjan ja oman kokemuksen lisäksi. Autenttinen esine ei Gappsin mukaan ole oikea arkeologisesti tai muuten löydetty esine, vaan uudelleen tuotettu replika, kopio tai ennallistus alkuperäisestä: *it [esine] references a perceived proximity to an original* (Gapps 2009, 398).

Alexander Cookin mielipide asiasta on suorasukainen. Hänen mielestään elävöityksessä ei ole välttämättä edes kyse elävöitettävästä ajanjaksosta, vaan modernien ihmisten moderneista aktiviteeteista, joita yhdistää kiinnostus menneeseen. Modernit elävöittäjät käyvät, Cook kärjistää, vain dialogia historiallisen mielikuvan kanssa. (Cook 2004, 494). Tästä olen Cookin kanssa osittain samaa mieltä. Elävöittäjä ei voi koskaan olla täydellisesti joku muu, vaan olemme kaikki sidottu itseemme ja omaan aikakauteemme. Emme oman aikamme tuotoksena voi toisintaa ennen eläneen ihmisen kokemuksia *täydellisen autenttisesti* uudelleen, voimme vain projisoida historiaa omien kokemusiemme läpi, ikään kuin replikaksi alkuperäisestä.

Mielenkiintoinen esimerkki, jonka Mervi Pasanen ja Elina Sojonen (luento 2019) toivat luennossaan esille, on eri aikakausien kauneusihanteet ja miten ne joko sopivat tai eivät sovi nykyajan kauneusihanteen kanssa yhteen. Esimerkissä 1400-luvun naisten vaatteet ja haluttu vartalon muoto aiheuttaa sen, että elävöittäjä saattaa joutua liikkumaan aivan erilaisella ryhdillä kuin millä nykyään liikkuisi, saavuttaakseen autenttisemman vaikutelman. Tällainen asento työntää lantiota ja vatsaa eteenpäin, ja selkää hieman kaarelle, mikä ei sovi yhteen nykyajan suoraselkäisen ja jopa urheilullisen ihanteen kanssa. (Pasanen & Sojonen 2019).

Autenttisuus historianelävöitykseen käytettävässä puvussa muodostuu monesta osasta. Vaatimus täydellisestä autenttisuudesta on käytännössä mahdoton saavuttaa. Täydellisen autenttisuuden ajatuksesta muodostuu jäävuoren huippu, joka saavutetaan mahdollisesti pienten yksityiskohtien muodossa, mutta harvoin

kokonaan. Esine, joka on faktoihin pohjautuva, uskottava, vastaavilla menetelmillä ja materiaaleilla valmistettu rekonstruktio tai kopio, on kuitenkin varsin mahdollinen toteuttaa. Harrastusyhteisössä saattaa olla omia minimivaatimuksia autenttisuuden tasolle, mutta lopulta se on jokaisen elävöittäjän oma valinta, joillekin se on tavoite, joillekin välttämätön paha.

Gardela (2016, 175) pitää yhteisön sisäisiä vaatimuksia myös ongelmallisina, ja kommentoidessaan puolalaista elävöitystä nostaa suurimmaksi ongelmaksi sen, ettei elävöittäjät tee itse tutkimusta tai selvitä lähteistä millaisia varusteita käytettiin. Referenssinä käytetään sen sijaan muita elävöittäjiä, jolloin pahimmassa tapauksessa muiden tekemät virheet toistuvat vuosikausia. Gardela kutsuu tätä termillä *self-referentiality*, vapaasti käännettynä itseensä viittaamista ja toistamista. (Gardela 2016, 175).

Daugbjerg (2013, 4-5) on tutkinut Pohjoisamerikkalaista sisällissotaelävöitystä ja päässyt tulokseen, että autenttisuus riippuu paljolti pukukokonaisuuden (the kit) laatuun, mutta myös elävöittäjän olemus ja ilmeet vaikuttavat. Näiden lisäksi ympäröivän ryhmän kaikki pukukokonaisuudet ja henkilöiden olemukset vaikuttavat kokonaisvaltaiseen ulkonäköön ja kokemukseen, sillä kokemus on yhteydessä kosketukseen ja esineiden tuntuun. Siitä saadaan kokemuksellinen autenttisuus. (Daugbjerg 2013, 4-5). Näin ollen elävöittäminen ryhmässä voi joko edistää tai lannistaa autenttisuutta.

2.5 Historianelävöittäjät ja autenttisuus muussa tutkimuksessa

Amy McNeese-Mechan (2003) on tutkinut skottilaisia historianelävöittäjiä väitöskirjassaan *Playing the past: historical reenactment societies and the performance of identity in Scotland*. Hänen mielestään elävöittäjät argumentoivat oman tulkintansa autenttisuuden puolesta, näkemättä kuitenkaan, että täydellistä autenttisuutta ei ole olemassa.

“Re-enactors have a heightened understanding of the nature of historiography as an ideological construct, and often argue for the validity of their

own alternative interpretations, while failing to perceive their own productions as, inevitably, ideologically conceived”

(McNeese-Mechan 2003, 9.)

McNeese-Mechan (2003, 9) kutsuu elävöittäjien toteutuksia ideologisiksi tuotoksiksi. Elävöittäjien pyrkimyksestä kohti autenttisuutta kertoo myös Stephen Gapps (2009, 397-398), joka omien sanojensa mukaan on paitsi historianelävöityksen tutkija, myös itse harrastaja. Hän esittelee, kuinka elävöittäjä saattaa nähdä hyvinkin paljon vaivaa tuottaakseen oikeanlaisen historiallisen ulkonäön ja tunnun, mutta yhtä hyvin autenttisuus saattaa jonkun mielestä tarkoittaa sitä, että piilotetaan modernit esineet näkyviltä. Elävöittäjillä on erilaisia näkemyksiä autenttisuuden määritelmästä ja sen tarpeellisuudesta, ja siitä käydään jatkuvaa keskustelua. Autenttisuus nähdään myös tärkeänä osana harrastusta, jopa velvollisuutena. (Gapps 2009, 397-398.)

Elävöittäjä, kärjistäen Gappsin sanoin, ei ole kiinnostunut alkuperäisestä, vaan sen autenttisesta simulaatiosta. Siksi esimerkiksi vanha patinoitu esine ei ole autenttinen, mutta sen reproduktio, joka näyttää siltä kuin se olisi uusi käyttäjälleen, on. Kuitenkin elävöittäjä joutuu koko ajan valitsemaan sen välillä, kuinka autenttiseksi hän haluaa esimerkiksi pukunsa valmistettavan, ja sen, kuinka hänen aikansa, taloudellinen tilanteensa ja taitonsa antaa myöten. (Gapps 2009,398.) Autenttisuuden tavoitteluun sisältyy paitsi oma pukeutuminen ja siihen liittyvät esineet, myös ympäristön muokkaaminen sopivaksi. Näin ollen kaikenlaiset modernit esineet voidaan piilottaa, joko kokonaan pois tai kiinteiden kalusteiden tapauksessa esimerkiksi seinävaatteiden taakse, jotta saadaan aikaiseksi moniaistinen kokemus. (Gapps 2009,400-403). Se, riittääkö tieto siitä, että esineet ovat piilossa, vai pitäisikö ne poistaa kokonaan on osa autenttisuuden keskustelua. Eräät ryhmät tai kokoontumiset saattavat hyväksyä esimerkiksi silmälasit riippumatta elävöitettävästä ajanjaksosta, kun toiset taas vaativat, että alueelta on poistettava kaikki kuulumaton, mukaan lukien jopa henkilökohtaiset lääkkeet ja hygieniatarvikkeet.

Leszek Gardela (2016, 166-172) kirjoittaa elävöityksestä puolalaisesta näkökulmasta ja tarkemmin viikinkiajan elävöityksestä, jolla on varsin pitkä historia Puolassa. Siellä järjestetään paljon tapahtumia, sekä yleisön vaatimuksesta, että elävöittäjien tarpeisiin. Hän argumentoi, että historianelävöittäjä vaikuttaa nykyään suuresti siihen, miten yleisö näkee historiallisen ajanjakson. Puolassa, niin kuin suullisen tiedon mukaan osittain myös Suomessa, elävöitys alkoi usein sotataidoista: pääasiassa nuoret miehet halusivat taistella oikeilla aseilla. Pukuun kiinnitettiin usein huomiota vain panssaroinnin ja aseiden kohdalla, muut tarvikkeet hankittiin moderneista kansallispukuja myyvistä kaupoista. Vuosien päästä kuitenkin kiinnostus elämän muihin osiin nousi ja alettiin valmistaa itselle ja ryhmälle, sekä myös myyntiin paljon erilaisia tavaroita. Näin rakennettiin pohja nykypäivän puolalaiselle laadukkaiden historianelävöityspukujen ja tarvikkeiden valmistamiseen ja myyntiin. (Gardela 2016, 166-172).

Kotimaista taustatutkimusta historianelävöittäjistä ei ole paljoa. Leena Vartiainen on tehnyt tutkimusta artefaktien, eli muun muassa pukujen merkityksestä roolipelaajien ja historiaharrastajien kesken. (Vartiainen, 2014.) Vartiainen on haastatellut live-roolipelaajia ja historianelävöittäjiä vuonna 2004 heidän rooli- ja elävöitysasuistaan. Koska tutkimuksesta on jo yli viisitoista vuotta, on mielestäni hyvä aika tutkia ilmiötä uudelleen. Maailmalla on kirjoitettu ja kirjoitetaan edelleen verrattain suuria määriä artikkeleita erilaisista live-roolipelaamiseen ja historianelävöittämiseen liittyvistä aiheista, mutta suomalaista kirjallisuutta on vähän.

Jo edellä mainittu Vartiainen (2006) kirjoitti myös lisensiaatintyönsä osittain historianelävöittäjistä tutkimuksessa nimeltä *Virtuaaliyhteisöjen rooli käsityötaidon ja -tiedon hankkimisessa. Tutkimus live-roolipelaajien ja historiaharrastajien tiedonhankinta-keinoista käsityöllisessä prosessissa*. Siinä Vartiainen tutki paitsi historianelävöittäjiä, myös larppaajia, eli live-roolipelaajia, mikä on minun nähdäkseni täysin erilainen ryhmä harrastajia ja täysin eri harrastus. Näin ollen rajasin itse tutkittavat tiukasti historianelävöityksen ympärille, jossa minkäänlaista eriteltyä hahmoa ei ole pakko samanaikaisesti esittää. Perustelut live-roolipelaamisen ja historianelävöityksen erottelusta tässä tutkimuksessa lähtee osittain

omasta kokemuksesta. Historianelävöittäjä ei välttämättä ota itselleen roolia tai hahmoa, vaan voi yleisöllekin esiintyä omilla kyvyillään tai kertoa vaatteistaan ja niiden valmistusprosessista omalla äänellään. Jopa historialliseen autenttisuuden panostavaan live-roolipeliin liittyy lähes aina hahmo tai rooli, sekä tapahtumien pelillinen aspekti. Live-roolipelaamista on lähiaikoina alettu käyttää pedagogisena menetelmänä, muun muassa termin *edularp* alla. (esimerkiksi Pitkänen 2008). Se saattaa sisältää monia historianelävöityksessä käytettyjä elementtejä, kuten pukeutumista tai työtapojen kokeilemistä, mutta yhdistää sen pelillisyyteen.

3 Tutkimuskysymykset

Pääasiallisena tavoitteena oli saada lisätietoa historianelävöittäjien mielipiteistä autenttisuudesta ja siinä erityisesti pukukokonaisuuksien kautta. Mahdollisesti näillä tuloksilla voi olla jotain hyötyä historianelävöittäjille itselleen, tai heitä tutkiville, ja vähintäänkin tutkimus lisää kiinnostusta ja ymmärrystä historianelävöittäjiä kohtaan. Tämä tutkimus keskittyy vain suomalaiseen harrastajajoukkoon, mutta historianelävöitys on suosiossa ympäri maailmaa, joten tutkimustulokset voivat antaa pohjan myös mahdollisille tuleville tutkimuksille, jotka keskittyvät ulkomaalaisiin elävöittäjiin, sillä samaa keskustelua autenttisuudesta käydään myös muualla.

tutkittavan aiheen ympärille muotoiltiin seuraavat tutkimuskysymykset:

- 1. Miten autenttisuus ja sen erilaiset tasot näkyvät historianelävöittäjien puvuissa?**
- 2. Millaisia lähteitä käytetään pukujen luomisessa ja kuinka tarkasti lähteitä noudatetaan?**
- 3. Millaisia käsityötekniikoita elävöittäjät käyttävät ja kuinka paljon aikaa ja vaivaa pukuihin satsataan?**

Ensimmäisessä kysymyksessä selvennetään autenttisuuden käsitettä. Vaikka tutkimuksessa ja sen raportoinnissa minä määrittelen sen tietyllä tavalla, joku muu saattaa määritellä autenttisuuden täysin toisella tavalla. Tarkoituksena oli selvittää millä tavoin käsitteet eroavat ja minkälainen on yleisin käsitteen määrittelmä. Autenttisuuden käsitteen määrittely vaatii siten jotain valmistetulta vaateparrelta ja sen osilta, eli pyrkimyksenä oli selvittää miten autenttisuuden vaatimustaso vaikuttaa pukujen valmistamiseen.

Toisessa kysymyksessä halutaan tietää lähteiden käytöstä ja niiden vaikutuksesta valmistuksessa, ottaen toki huomioon, että vaikkapa oman vartalon mitat saattavat erota mainittavasti alkuperäislähteestä.

Kolmannessa kysymyksessä selvitetään millaisia käsityötekniikoita pukuun tilpehööreineen valmistuksessa historianelävöittäjät käyttävät, ja konkreettisesti

kuinka paljon pukuihin menee aikaa ja vaivaa. Tästä saadaan jopa puhtaasti kvantitatiivinen arvio, mutta vertailussa muuhun aineistoon voidaan vetää tästäkin erilaisia johtopäätöksiä mitä tulee autenttisuuteen.

4 Tutkimusmenetelmä

4.1 Kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen aineiston yhdistäminen

Monimenetelmäistä menetelmää (engl. Mixed method) tarvitaan, kun halutaan tutkia ilmiötä tai kysymyksiä sekä ryhmän, että yksilön tasolla. Vaihtoehtoisesti voitaisiin tehdä kaksi erillistä tutkimusta, mutta myös yhden tutkimuksen sisään voi yhdistää osia toisista menetelmistä, jotka eivät yksinään riittäisi kattamaan tutkittavaa ilmiötä. Monimenetelmäinen tutkimusmenetelmä koostuu yhdestä pääasiallisesta menetelmästä, jota tukee pienemmässä mittakaavassa toinen tai jopa useampi menetelmä. Kyseinen tutkimusmenetelmä sopii erityisen hyvin tutkimukseen, joka sisältää vaikeasti mitattavia käsitteitä, jotka kuitenkin ovat yhteydessä konkreettisiin muuttujiin. Lisäksi, jos kysymyksenasettelu on laaja ja vaikeasti määriteltävissä useampi näkökulma aineistoon on hyödyksi. Monimenetelmällisyys ei kuitenkaan muodostu pelkästä kvantitatiivisesta kyselystä, jonka lopussa on yksi avoin kysymys, vaan vaatii laajemman yhteyden. Se antaa kuitenkin mahdollisuuden syventyä aineistoon tavalla, jota yksittäinen menetelmä ei osaa antaa. (Morse & Niehaus 2009, 13-19.)

Tässä tutkimuksessa pääasiallisena tutkimusmenetelmänä käytetään kvalitatiivista menetelmää, jota tukee kvantitatiivinen aineisto, eli harrastajien vastaukset kyselylomakkeen niihin kysymyksiin, jotka käsittelevät mitattavia määreitä, kuten harrastusvuosia. Tutkimus on pitkälti autenttisuuskäsitteen varassa, ja se on varsin epäkonkreettinen termi. Etenkin laadullisesta aineistosta, eli kyselylomakkeen avoimista kysymyksistä nousevat vastaukset saattavat hyvinkin olla hyvin tunnepohjaisia ja vastaajien mututuntumalla perusteltuja, mikä muodostaa oman ongelmansa tulosten suhteen. Autenttisuuskäsitettä pohditaan kuitenkin käsityön näkökulmasta. Kyselytutkimuksessa on sekä avoimia kysymyksiä, monivalinta-kysymyksiä, että arviointiasteikolla mielipiteitä mittaavia kysymyksiä. Kyselyaineistosta saadaan myös tilastollista tietoa, ja sitä käytetään tukemaan kvalitatiivista analyysiä. Julia Brannen huomioi, että tapauksissa, jossa käytetään kvantitatiivista dataa edellä mainitulla tavalla, se muodostaa usein taustan varsinaiselle

aineistolle. Se voi esimerkiksi määritellä tutkittavaa ryhmää ja sen mitattavia ominaisuuksia, ja voi myös osaltaan mahdollistaa tutkimuksen toistamista, koska joi-takin konkreettisia määreitä ryhmälle on olemassa. (Brannen 1992, 27-28).

Kuten Morse ja Niehaus ehdottavat (2009, 55) monimenetelmäisen aineiston analyysi pitäisi olla systemaattista. Eri aineistolajit analysoidaan erillään, kunnes ne kohtaavat. Aineistot eivät sulaudu toisiinsa, eivätkä edes keskustele keske-nään, ennen kuin ne yhdistetään. Tämä tapahtuu vasta analyysin tulosten esitte-lyvaiheessa, ja silloinkin pääasiallinen menetelmä muodostaa ytimen, jota toinen menetelmä tukee. Mitattavat ominaisuudet antavat myös mahdollisuuden välttää epätarkkoja sanoja aineiston tai tulosten määrällisessä kuvailussa. (2009, 99.)

4.2 Tutkimusmenetelmänä lomakekysely

Tutkimuksessa käytettiin pääasiallisena aineistohankintatapana lomakeky-selyä, eli strukturoitua haastattelua. Kyseessä on pääasiassa laadullinen tutki-mus, joten ajatuksena on saada mahdollisimman kattava kuva aiheesta. Mitään erillistä hypoteesia ei muodosteta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2000, 155). Tutkimushaastattelulla on oma päämääränsä, eli tutkimuskysymykseen vastaa-minen. Se tuottaa tutkimusaineistoa, jota sitten analysoidaan ja tulkitaan, jotta vastaus tutkimuskysymykseen saadaan (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, 6.3). Kyselystä saatava aineisto on aina Jyrinkin mukaan selektiivistä, sillä kaikki kohderyhmään kuuluvat eivät kyselyyn pysty vastaamaan, joten vas-taajat ovat valikoituneet, olipa se sitten ehtimisen, kiinnostuksen tai jonkun muun perusteella. Aineiston edustavuus määräytyy myös sen mukaan, kuinka suuri perusjoukko, eli tässä tapauksessa kaikki historianelävöittäjät, on. (Jyrinki 1974, 27-29). Vehkalahti (2008, 47) mainitsee tällaisen ryhmän vastaajia olevan itse valikoituva näyte.

Bell (1999, 103) kehuu lomakekyselyä verrattain nopeaksi ja halvaksi tavaksi kerätä tietyn tyyppistä aineistoa, mutta se myös vaatii sekä vastaajalta että tut-kijalta paljon. Erilaisia kysymystyyppejä yhdistelemällä voidaan muokata kyse-lyä haluttuun suuntaan. Avoimet kysymykset antavat parhaimmillaan paljon tie-toa esimerkiksi kokemuksista tai mielipiteistä, mutta vaatii analyysiltä paljon.

Epäselvien kysymysten ongelma on myös todellinen. Vastaaja saattaa tulkita kysymyksen eri tavalla kuin mitä tutkija on ajatellut, tai miten muut vastaajat ovat sen ajatelleet. Sanavalinnoilla on tässä suuri merkitys. Esimerkiksi aikaa on vaikea kuvailla kattavasti epätarkkojen määreiden kautta. ”Usein” ja ”harvoin” voivat tarkoittaa toiselle vastaajalle aivan toista kuin toiselle. (Bell 1999, 104-105).

McQueen ja Knussen (2002) esittävät, että avoimet kysymykset eivät edes ole varsinaisia kysymyksiä, vaan enemmänkin kehotuksia vastaajalle avata sanallista arkkuaan määritellyn teeman ympärillä ilman, että vastauksen rakennetta ja muotoa sinänsä määrätään. Hyöty avoimista kysymyksistä liittyy niiden laajuuteen, mutta saatavan datan laajuus voi myös olla täysin yllättävää. (2002, 89.)

Lomakekyselyn laatiminen

Lomakekysely (liite 1) koostui kolmesta löyhästi teeman mukaan jaotellusta osuudesta. Kyselyn täyttäminen kesti suunnilleen 10 minuuttia ja yhteensä siinä oli 18 kysymystä, jotka esitellään alla olevassa taulukossa 1. Lomakkeessa käytettiin sekä suljettuja, selkeästi strukturoituja kysymyksiä, joista osa oli monivalintakysymyksiä, sekä avoimia kysymyksiä. Kyselyssä ei ollut pakollisia kysymyksiä lainkaan, mutta loppujen lopuksi vain muutama avoin kysymys jäi ilman vastausta.

Taulukko 1 Lomakekyselyn kysymykset ja niihin liittyvät tutkimuskysymykset.

Lomakekyselyn kysymys	Tutkimuskysymys	Kysymyksen muoto
Missä muodossa harrastat historianelävöitystä?	taustatietoa	monivalinta
Kenen kanssa harrastat?	taustatietoa	monivalinta
Ikä	taustatietoa	monivalinta, yksi vaihtoehto
Milloin aloitit historianelävöittämisen?	taustatietoa	monivalinta, yksi vaihtoehto
Kuinka kauan olet elävöittänyt?	taustatietoa	monivalinta, yksi vaihtoehto
Teetkö itse osittain tai kokonaan historianelävöitysasuja (itsellesi tai muille)	3. tutkimuskysymys	avoin vastaus
Mitä tarvikkeita ostat?	3. tutkimuskysymys	monivalinta, yksi vaihtoehto

Mitä käsityömenetelmiä olet käyttänyt histelpukuihisi?	3. tutkimuskysymys	monivalinta, yksi vaihtoehto
Mitä yllä olevista käytät useimmiten? Mainitse 3-5. Mainitse tässä myös ne, jotka mielestäsi puuttuivat listasta.	3. tutkimuskysymys	avoin vastaus
Kuinka paljon käytät aikaa histelkäsitöiden tekemiseen keskimääräisen vuoden aikana?	3. tutkimuskysymys	monivalinta, yksi vaihtoehto
Mistä hankit tietoa histelpukuusi ja sen asusteisiin liittyen?	2. tutkimuskysymys	monivalinta
Kuinka tärkeänä pidät sitä, että asusi on historiallisesti autenttinen?	1. ja 2. tutkimuskysymys	arviointiasteikko 0-10
Kuinka arvioisit autenttisuuden asusi autenttisuutta	1. tutkimuskysymys	arviointiasteikko 0-10
Pyritkö kohti autenttisempaa vaatepartta?	1. tutkimuskysymys	monivalinta, yksi vaihtoehto
Millä tavalla pyrit kohti autenttisempaa asua?	1, 2. ja 3. tutkimuskysymys	monivalinta
Jos vastasit "Jollain toisella tavalla" kirjoita tähän alle vastauksesi.	1. ja 3. tutkimuskysymys	avoin vastaus
Missä menee mielestäsi autenttisuuden raja?	1. tutkimuskysymys	avoin vastaus

Kyselyn ensimmäisessä osassa kartoitettiin taustamuuttujia eli muun muassa mitä harrastajat elävöityksen puitteissa tekevät, kenen kanssa harrastetaan, minkä ikäisiä elävöittäjät ovat, milloin he ovat aloittaneet harrastuksen, sekä kuinka pitkään harrastus on jatkunut. Historianelävöittämisen pitkäikäisyys harrastuksena kiinnosti, sillä tunnen itse monia pitkän linjan elävöittäjiä, jotka ovat olleet mukana jo monta vuosikymmentä, mutta koska kysely tavoitti laajemman joukon harrastajia, oli mahdollista kerätä myös tällaisia tietoja. Ennakkokäsitykseni mukaan Suomessa, kuten ulkomaillakin elävöitetään pitkälti erimuotoisissa ryhmissä, joten kyselyssä annettiin useampia vastausvaihtoehtoja.

Toisessa osassa käsiteltiin käsityöhön liittyviä osuuksia elävöitysharrastuksessa eli erilaisia valmistusmenetelmiä ja pukujen hankintaa tai tekemistä. Aloituskysymys, eli *Teetkö itse osittain tai kokonaan historianelävöitysasuja (itsellesi tai muille)*, pohjustaa käsityöharrastuneisuuden osuutta. Minua kiinnosti kuinka suuressa määrin elävöittäjät loppupeleissä itse tekevät pukujaan. Toisessa kysymyksessä kartoitettiin muiden tuottamien palveluiden käyttöä, kuten puukuompelua. Kukaan ei voi osata kaikkia käsityötekniikoita yhtä hyvin, joten väistämättä jotakin on ostettava joltain muulta, mutta elävöityspuku voi myös olla aika lailla kokonaiskäsityö. Seuraavaksi tuli vuoroon erilaisten käsityömenetel-

mien kirjo, mitä harrastajat käyttävät pukuihinsa. Kysymyksessä tuli valita useammasta vaihtoehdosta mieleisensä ja sai itse myös lisätä listaan. Lopuksi kysyttiin vielä histelkäsitöihin uppoavasta ajasta. Tähän lisättiin myös vaihtoehto heille, jotka tekevät hyvin satunnaisesti, tai ostavat kaiken valmiina, mutta jotka muuten olivat kiinnostuneita kyselystä ja halusivat vastata siihen.

Viimeisessä osiossa päästiin kyselyn haastavimpaan ja laaja-alaisimpaan kysymykseen, *Missä menee mielestäsi autenttisuuden raja?* Avoimessa kysymyksessä haettiin vastaajien mielipiteitä ja omia kokemuksia. Muissa kysymyksissä selviteltiin lähteiden käyttöä autenttisuuden tukena. Mistä harrastajat löytävät tietoa, pitääkö olla akateeminen tausta, jotta voi elävöittää, onko erilaisia ryhmitymiä autenttisuuden käsitteen ympärillä? Millä tavalla edetään, kun oma asu ei olekaan tarpeeksi autenttinen omasta mielestä. Kolmas osio rakennettiin tietoisesti hieman raskaammaksi kuin edeltäviä, jotta vastaaja olisi orientoitunut ajatuksiltaan historianelävöitykseen siinä vaiheessa.

Lomakekyselyn toteutus

Kohderyhmänä oli historianelävöittäjiä koko Suomesta, mutta koska kyselylomake oli vain suomeksi, on hyvinkin mahdollista, että se ei tavoittanut muun kielisiä. Julkaisin lomakekyselyn sosiaalisessa mediassa eri Facebook-ryhmissä huhtikuussa 2018, jotta aineistosta tulisi mahdollisimman laajalle levinnyt, ja kysely tavoittaisi harrastajat juuri ennen kesän elävöityskauden alkua. Tavoitteena oli saada vastauksia sekä vanhemmilta, että nuoremmilta, pitkään harrastaneilta ja aloittelijoilta. Koska kyselylomaketta kuitenkin levitettiin vain joidenkin elävöittäjien käyttämän Facebookin kautta, on otettava huomioon, että se ei mitenkään voinut tavoittaa kaikkia. Suurimmassa Facebook ryhmässä eli Historianelävöittäjät-ryhmässä oli kuitenkin julkaisuhetkellä yli 780 jäsentä, joten melko suuresta joukosta harrastajia on kyse. Kyselyyn vastasi lopulta 182 harrastajaa pääasiassa ensimmäisen viikon aikana. Koska olin erittäin tyytyväinen vastausten määrään päätin sulkea kyselyn noin kuukauden päästä julkaisusta.

4.3 Lomakeaineiston analysoiminen

Sisällönanalyysin avulla lähes mistä tahansa kirjallisesta aineistosta saadaan etsittyä tekstimassasta merkityksiä, ja tiivistettyä aineisto niin, ettei sen sisältämä informaatio katoa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 103-108). Vaikka aineistosta usein nousee esiin kiinnostavia asioita, jotka eivät juuri kyseiseen tutkimukseen ole oleellisia, ne voivat herättää uusia ajatuksia tutkijassa. (2009, 92). Aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla saadaan luotua aineistoon pohjautuva teoreettinen kokonaisuus, jonka analyysiyksiköt voidaan räätälöidä juuri tutkimukseen sopiviksi. (2009, 95).

Lomakekyselystä saatua raakaa dataa on analysoitava ja tulkittava. 182 sinällään kiinnostavaa, mutta erilaista vastausta, eivät lopulta anna mitään tutkijalle. Vastauksen välisiä samanlaisuuksia, eroja, ryhmittymiä ja teemoja etsitään ja niistä muodostetaan tulkinta. Esimerkiksi kysymys, jossa vastaaja pystyy valitsemaan monta vaihtoehtoa, voidaan purkaa osiin laskemalla frekvenssejä ja prosenttiosuuksia. Joka vastaukselle tehdään oma kohta, johon merkitään jokaisen vastaajan eri valinnat. Näin saadaan suoraa tietoa siitä, mitkä vaihtoehdot ja niiden yhdistelmät olivat suosituimpia. (Bell 1999, 153-155.)

Aineistoa koodaamalla, pelkistämällä ja luokittelemalla saadaan kiteytettyä siitä oman tutkimuskysymyksen kannalta olennaiset osat. Aineiston koodaaminen auttaa kuvailmaan tekstiä ja jäsentelemään sitä. (Tuomi et al. 2009, 92-93.)

Analyysi on kolmivaiheinen: Ilmiö rajataan, aineisto koodataan ja lopuksi aineisto luokitellaan. Ilmiön rajaaminen tapahtuu jo siinä vaiheessa, kun tutkija perehtyy aineistoon ja lukee sitä läpi. Aineiston koodaaminen ja luokittelu voidaan pitää yhteisenä liukumana, jossa koodaus on aineiston kerääminen laajempien teemojen tai käsitteiden ympärille, ja luokittelu on tarkempi lopullinen jäsentely. (Tuomi et al. 2009, 109). Jokaisessa vaiheessa joutuu sivuuttamaan kiinnostavaa materiaalia, joka ei kuitenkaan juuri tämän tutkimuksen kannalta ole merkityksellistä (Jacobsen 1993, 198). Aineisto harvemmin tuottaa suoria vastauksia tutkimuskysymyksiin, vaan analyysin edetessä muotoutuvat analyytiset kysymykset ovat niitä, joiden avulla saadaan vastaukset. (Ruusuvuori et al.

2010, 13.) Analyysi sisältää pyrkimyksen löytää yhteneväisyyksiä vastaajien kesken, mutta myös eroavaisuuksia. (McQueen&Knussen 2002, 210).

4.4 Kuvaus kyselylomakkeen vastausten käsittelystä

Lomakekyselyn vastausten läpikäyminen aloitettiin alusta, sillä osa kysymyksistä rakentuvat edeltävien päälle. Avuksi otettiin käytetyn tutkimuslomakepohjan, eli Google Formsin tarjoamat vastausten käsittelyn työkalut, kuten erilaiset pylväsdiagrammit, joiden avulla saatiin alustava käsitys vastauksista ja ilmiöt saatiin tarkemmin rajattua. Näitä valmiita kaavioita käytettiin vain aluksi hahmottamaan materiaalia, sillä vastauksia oli tarpeen tarkastella sekä yhdessä, että erikseen, ja tätä varten vastaukset ladattiin omaan havaintomatriisiin, jossa niitä saattoi analysoida tarkemmin. Osa materiaalista ei ollut suoraan verrattavassa muodossa keskenään, eikä siihen ollut varsinaista tarvetta, vaan suuri osa yhdisteistä vastauksista perustuu siihen, kuinka moni on vastannut tiettyjä yhdistelmiä eri vastausvaihtoehdoista. Tämä tieto saatiin pääasiassa laskemalla yksittäisistä vastauksista niiden toistuvuuksia ja vertaamalla niitä. Näiden kahden tai useamman muuttujan vertailujen avulla voitiin tehdä moniulotteisempi analyysi. Suurin työ oli avoimen kysymyksen parissa, jotka analysoitiin laadullisella sisällönanalyysillä.

4.4.1 Vastausten luokittelu

Lomakekyselyn viimeinen kysymys oli avoin kysymys *Missä menee mielestäsi autenttisuuden raja?* Aluksi kaikki vastaukset (n=182), olivat peräkkäin yhdessä dokumentissa, jossa tehtiin alustava sisällön jakaminen alkuluokkiin. Vastaukset ja niiden osat merkittiin vaaleankeltaisella pohjavärillä samalla, kun tehtiin alustava läpiluku ja perehdyttiin sisältöön. Vaaleankeltainen merkitsi yleismaailmallisempaa pohdintaa autenttisuudesta, valkoisella pohjalla enemmän konkreettisia ratkaisuja. Useimmissa vastauksissa oli molempia piirteitä. Vastausten läpikäyminen ja luokittelu sellaisenaan, yli 25-sivuisena jatkumona ei olisi toiminut, joten vastaukset jaettiin vielä toistamiseen kahtia alkuluokkien perusteella. Toisen osioon (A1) valittiin ne vastaukset, jotka sisälsivät kokonaan tai suurimmilta osin

konkreettisiin materiaali- ja työtapa- ja valintoihin liittyviä ajatuksia, ja toiseen (A2) jäivät muut.

Tämä alkujako kahteen eri alustavasti teemoiteltuun dokumenttiin, jotka nimettiin nimillä A1 ja A2, mahdollisti vastausten läpikäymisen ja luokittelun ajankäytöllisesti tehokkaammalla tavalla, vaikka jako ei ollut täysin vedenpitävä vastausten sisällön puolesta. Näissä erillisissä dokumenteissa jaettiin vastaukset alkuluokkien alle: valkoisella pohjalla olevat, keltaisella pohjalla olevat, sekä sekoitukset. Tämä tehtiin, jotta yleisesti ottaen lyhyemmät ”yksiväriset” vastaukset voitaisiin käsitellä nopeammin, ja koska vastausten järjestyksellä ei tässä vaiheessa ollut enää varsinaista väliä. Sisällönanalyysissä tarkoitus on hallita, joskus suurtakin määrää tekstiä, ja värit tarjoaa siihen mahdollisuuden, sillä eri värit tuovat nopeasti esiin tekstin eri sisällöt. Sisällön jaottelu varsinaisiin luokkiin aloitettiin heti tämän jälkeen ja lopulta saatiin muodostettua yhdeksän luokkaa, eli *Valmistusmenetelmät, Materiaalit, Resurssit, Pinta, Pyrkimys autenttisuuteen, Kompromissit, Yhteisö, Tapahtuma ja Tunne*. Luokkia kuvaillaan tarkemmin alla luvussa Luokitteluluokat.

Mielestäni kaikki kompromissit ovat ok, jos tekijä tiedostaa ne. Kuinka paljon autenttisuuden kanssa voi tehdä kompromisseja, riippuu esimerkiksi vaatteiden käyttötarkoituksesta. Mahdollisimman autenttiset varusteet ovat aina upeita ja niihin tulisi mahdollisuuksien ja resurssien rajoissa pyrkiä ja olisi hyvä vähintäänkin tietää, mikä on autenttista. Siluetin ja kerrosten suhteen lähtisi tekemään kompromisseja tyyliin ”jätänkö korsetin pois, koska se on epämukava”. Materiaalien suhteen suosin aikakauteen sopivia materiaaleja jo siitäkin syystä, että luonnonkuidut ovat päällä mukavampia. Hienokaan, superautenttinen materiaali ei kuitenkaan paikkaa väärin kaavoitettua, huonosti istuvaa pukua tai puuttuvia alusvaate- ja tukikerroksia. (n24)

Esimerkki on otettu dokumentista A1, ja siitä voidaan nähdä kuusi eri luokkaa: turkoosi kompromisseja, vihreä viittaa tässä käyttötarkoitukseen, keltainen on pyrkimykset, pinkki on ulospäin näkyvä osuus, lohenpunainen liittyy materiaaleihin ja liila tuntemuksiin. Vastausten läpiluvun ja alustavan teemoittelun jälkeen vastausten varsinainen luokittelu aloitettiin yksinkertaisten luokkien kautta, kuten ompelu, materiaali, raha, kaava. Kunkin luokan ympärille muodostettiin asiasanoja, joiden avulla vastauksien joukosta pystyi suoraan hakemaan haku-työkalun avulla kuhunkin luokkaan sopivia otteita. Yksi kerralla vastaukset merkittiin luokan omalla värillä, jotkut lyhyemmät vastaukset sisälsivät yhden tai

kaksi luokkaa, pitemmät taas lähes kaikkia. Hyvin nopeasti kävi ilmi, että joitakin luokkia oli laajennettava, ja niin esimerkiksi *ompelusta* pelkistyi lopulta luokka *valmistusmenetelmät*, mikä käytännössä sisältää muun muassa alaluokat käsin ompelu, koneella ompelu, näkyvien saumojen huoltelu ja niin edelleen. Alustavien hakutyökalujen avulla tehtyjen merkintöjen jälkeen oli jälleen helpompaa lukea läpi kaikkia vastauksia ja merkitä valkoisiksi tai vaaleankeltaisiksi jääneisiin kohtiin tarvittavat luokat. Lyhyissä vastauksissa pystyi yleensä löytämään 2-4 eri luokkaa, pitemmissä muutamia enemmän. Melko harvoin vastauksiin pystyttiin liittämään esimerkin tavoin pitkälti koko teksti eri luokkiin, ja useissa pitkissä vastauksissa oli jonkin verran asian ohi menevää tekstiä, jota ei luokiteltu.

Jokaisen pääluokan pelkistämisen jälkeen tehtiin lyhyet muistiinpanot yleisimmistä ajatuksista, mitä alaluokkia, eli sisältöjä ja teemoja luokan alle mahtui, kuten ompelukoneen käyttöä koskevat mielipiteet. Luokat eivät olleet täysin pitviä, vaan liukuivat osittain toisiinsa vähän, esimerkiksi rahatilanne vaikutti materiaalsen laatuun. Tässä harkittiin uusien yhdisteltyjen pääluokkien muodostamista, mutta koska vain pieni osa vastauksista olisi sopinut niihin, luovuttiin ajatuksesta. Tärkeämpänä pidettiin kuitenkin sitä, että luokat vastasivat toisiaan eri vastauksissa, ja siten riippuen vastauksen kokonaisvaltaisemmasta aiheesta ja kirjoitustyylistä, siihen saatettiin liittää erilaisia alaluokkia.

Koska luokittelu aloitettiin materiaaleihin ja työtapoihin ainakin pintapuolisesti teemallisesti keskittyvästä A1-dokumentista, siellä kehitetyt luokat voitiin suoraan ottaa käyttöön A2:ssa, kun A1 oli käyty läpi. A2-dokumentissa oli selkeästi vähemmän näitä A1:seen kehitettyjä luokkia, joten piti kehittää täysin uusia luokkia, kuten yhteisö ja tunne, jotka nousivat esiin useista vastauksista. Koska uusia luokkia syntyi, palattiin myöhemmin takaisin A1:seen uusin silmin ja tarkasteltiin uudestaan etenkin niitä vastauksia, joissa oli alkujaossa eroteltu sekä konkretiaa, että pohdintaa.

4.4.2 Luokitteluluokat

Luokkien kuvailu ja analyysi on kirjoitettu kunkin luokan alle. Pääluokat on merkitty niillä väreillä, joita vastausten luokittelussa käytettiin.

Valmistusmenetelmät

Lopulta niin koneompeleet kuin käsin ompeleminen mahdutettiin samaan luokkaan, ja niiden lisäksi erilaiset tekniikat, joilla voidaan valmistaa kaikkea nauhoista ja panssariin. Luokkaan sisältyy sekä vastaajien omia mielipiteitä, että kuvailua siitä, miten he itse tekevät ja mitä vaativat itseltään verrattuna mitä vaativat muilta.

Materiaalit

Luokkaan kuuluu kaikenlaiset pukuun käytettävät materiaalit, vastaajien mielipiteet niiden riittävästä laadusta ja kemiallisesta ja fysikaalisesta kokoonpanosta sekä ominaisuuksista. Ostettavien materiaalien ja itse käsin tehtyjen materiaalien kannattajat kuuluvat samaan luokkaan. Suurin osa vastauksista keskittyi kankaaseen, muutama mainitsi panssarin materiaalit.

Resurssit

Luokan alle mahtuu aika, raha ja henkilökohtainen jaksaminen.

Pinta

Luokkaan on kerätty erilaiset ulospäin näkyvät piirteet puvussa: kaavat ja kaa-voitukselliset ratkaisut, aikakaudelle sopivat mallit ja muoto ja näkyvä huolittelu. Myös erilaiset kampaukset tai päähineet ovat osa luokkaa.

Pyrkimys autenttisuuteen

Pyrkimys autenttisempaan pukuun nousi esiin usein, mutta ei kaikkien vastauksissa. Luokkaan kerättiin myös maininnat, siitä miten vastaaja aikoo toteuttaa tulevaisuuden autenttisemmän pukunsa.

Kompromissit

Suuressa osassa vastauksista mainittiin jollain tavalla rajoittavia asioita, joiden kanssa on elettävä harrastuksen puitteissa. Luokka nimettiin kompromisseiksi, ja se liittyy usein yhteen resurssien puutteeseen, mutta myös materiaalin saatavuuteen.

Yhteisö

Yhteisö oli läsnä monessa vastauksessa, ja yhteisö myös määrittelee osaltaan elävöittäjien pukuja. Ryhmillä voi olla sisäisiä vaatimuksia, joita on mielekästä seurata, mutta muiden tekemien ratkaisujen hyväksyminen mahtui myös luokkaan mukaan.

Tapahtuma

Tapahtuma, jossa käydään saattaa määritellä reunaehdoja pukeutumiselle, niin kuin yhteisökin.

Tunne

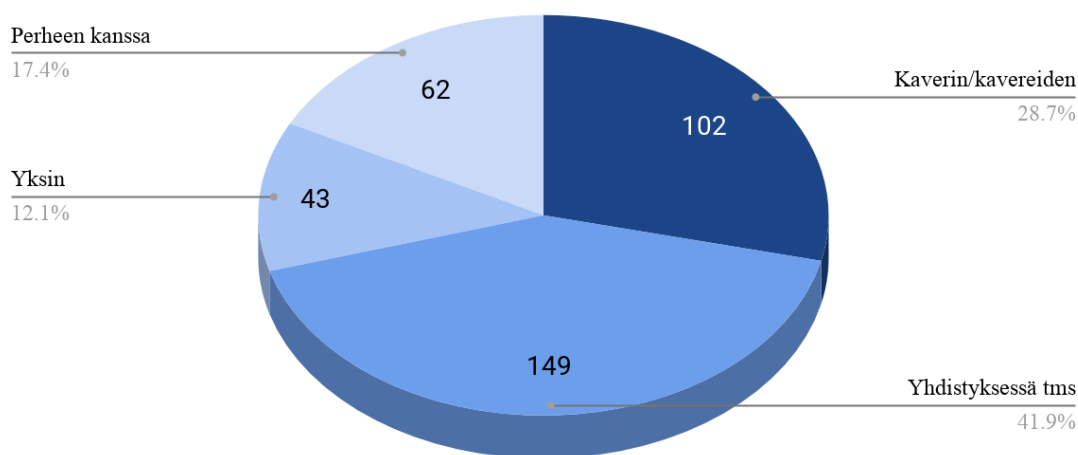
Tunne-luokka keskittyy siihen, miltä vaate tuntuu päällä, tai miltä tuntuu käyttää tiettyä käsityötekniikkaa.

5 Vastausten analyysi ja tulokset

5.1 Ikään ja harrastamismuotoon liittyvät kysymykset

Lomakekyselyn ensimmäinen kysymys käsittelee historiaharrastuksen muotoa monivalintakysymyksenä. Vastanneista 94,5% (n=182) osallistuu tapahtumiin, jossa pukeutuu historiallisesti. 86,3% mainitsee tekevänsä historiallisia käsitöitä harrastuksenaan. 35,2% harrastaa jonkinlaisia historiallisia kamppailulajeja. Melkein saman verran harrastaa kokeellista arkeologiaa tai lähteiden kokeellista käyttöä (34,1%), ja 65,9% viettää aikaa kavereiden kanssa pukeutuneena historiallisesti. Yksikään vaihtoehto ei sulje pois toista, mutta vastausten perusteella historiallisten käsitöiden tekeminen sekä historialliseen vaateparteen pukeutuminen joko kaveriporukalla tai tapahtumissa esiintyy useasti samanaikaisesti. Kamppailulliset vaihtoehdot harrastuksesta esiteltiin kysymyksenasettelussa muodossa: miekkailua, painia, mustaruutiammuntaa ja niin edelleen, jossa muut mahdolliset tulkinnat, kuten jousiammunta tai erilaiset hevosilla käytävät taistelulajit olivat mahdollisia.

Kenen kanssa elävöität

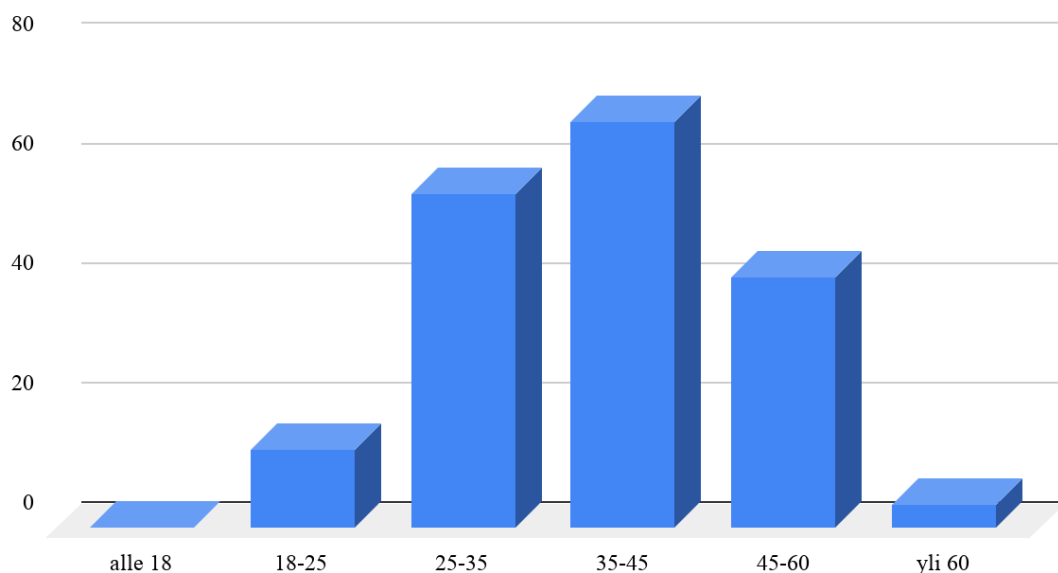

Kuvio 2. Suurin osa elävöittäjistä harrastaa jossakin yhdistyksessä tai muussa ryhmityksessä. Useimmat harrastavat myös eri muodoissa rinnakkain.

Vastausten perusteella yleisin muoto elävöittää on jonkinlaisessa ryhmittymässä tai virallisessa yhdistyksessä. Varsin suuri osuus vastanneista elävöittää myös yksin. Vastaajista tosin vain viisi henkeä vastasi harrastavansa pelkästään yksin ainoana harrastusmuotona.

Kyselyyn vastanneiden ikäjakauma keskittyi yli 18-vuotiaisiin, painottuen 25-60-vuotiaisiin kyselyn aikana keväällä 2018. Harrastus vetää puoleensa monen ikäisiä aikuisia, ja harrastuksen parissa saatetaan jatkaa pitkäänkin.

Vastanneiden ikäjakauma

Kuvio 3. Vastanneiden ikäjakaumasta voidaan nähdä, kuinka historianelävöitys vetää puoleensa eri-ikäisiä harrastajia.

Alla olevasta taulukosta selviää harrastajien ikä aloittaessa ja kuinka kauan he ovat vastaamisajankohtana keväällä 2018 harrastaneet. Alle 18-vuotiaana aloittaneet ovat suurimmilta osin päätyneet harrastuksen pariin vähintään 10 vuotta sitten, ja 18-25-vuotiaana aloittaneista suurin osa on ehtinyt elävöittää yli 5 vuotta. Alle 25-vuotiaana aloittaneiden ryhmään mahtuu mukaan myös suurin osa yli 20 vuotta elävöittäneistä. Kyselyyn vastanneet ovat siis aloittaneet harras-

tuksensa melko nuorena, 20,2% vastanneista jopa alle 18-vuotiaina. Yli 45-vuotiaina aloittaneita on 5%. Elävöittäjistä vähän yli puolet, eli 53,3% ovat harrasteet yli 10 vuotta.

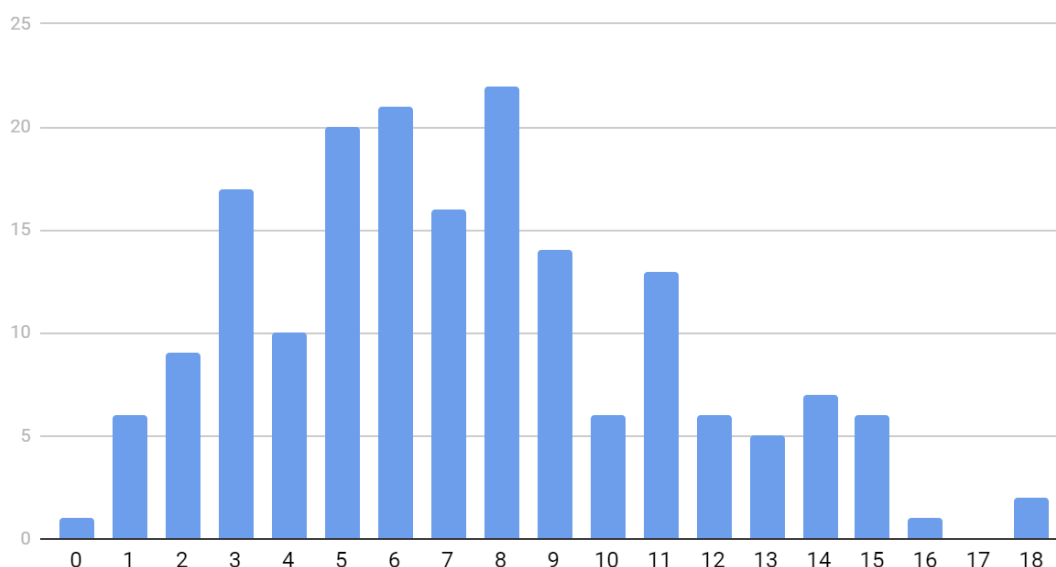
Taulukko 2. Aloitusikä verrattuna harrastusvuosiin.

Harrastusvuosia	0-2	2-5	5-10	10-15	15-20	yli 20
Aloitusikä						
alle 15	0	0	2	4	3	3
15-18	0	3	3	11	5	6
18-25	3	7	13	15	13	8
25-35	7	7	15	7	7	2
35-45	1	8	8	7	4	0
yli 45	2	2	3	1	1	0

5.2 Tekniikoiden ja materiaalien käyttöä käsittelevät kysymykset

Lomakekyselyn toisen osion kysymykset käsittelevät käytettyjä menetelmiä ja hankittuja materiaaleja. Kysymykseen ***Mitä käsityömenetelmiä olet käyttänyt histelpukuihisi?*** pystyi vastaamaan ruksaamalla niin monen eri tekniikan kohdalla kuin tahtoi. Laskemalla tekniikoiden määriä vastauksissa saatiin taulukko, josta näkee, että useimmat vastanneista hallitsevat jollain tasolla yleensä 3-8 erilaista tekniikkaa. Suurin määrä mainittuja tekniikoita oli 18 ja vain yksi vastaa-
jaa vastasi ostavansa koko puvun valmiina.

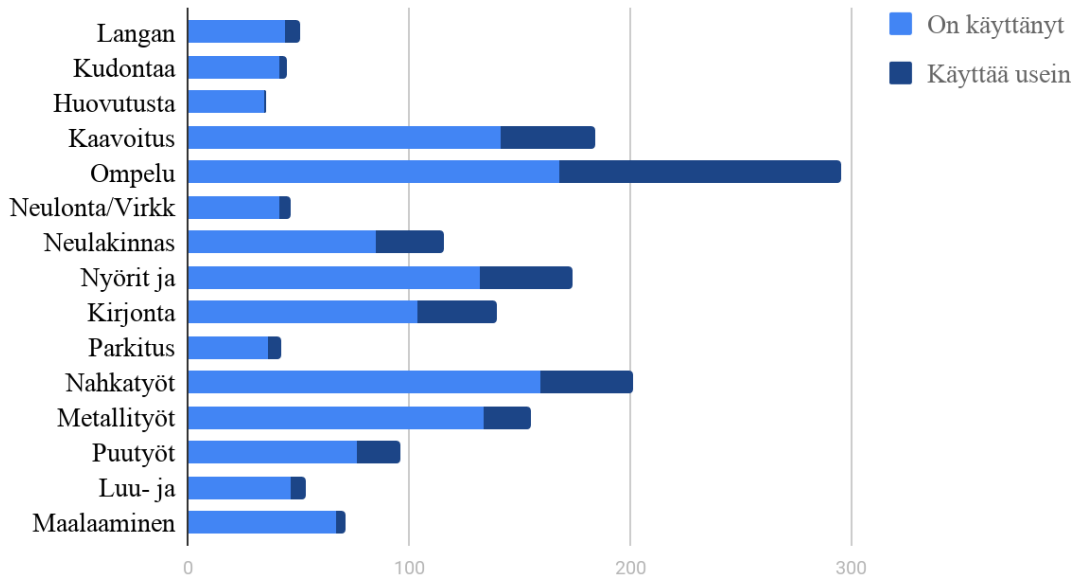
Käytettyjen tekniikoiden määrä

Kuvio 4. Käytettyjen tekniikoiden määrä (x) verrattuna vastanneiden määrään (y). Suurin osa historianelävöittäjistä hallitsee jollain tasolla 3-8 erilaista tekniikkaa.

Käsityömenetelmiä koskevan kysymyksen jatkokysymys, *Mitä yllä olevista käytät useimmiten?* Mainitse 3-5. Mainitse tässä myös ne, jotka mielestäsi puuttavat listasta, keräsi vaihtelevan määrän vastauksia. Eräät eivät vastanneet ollenkaan, jotkut mainitsivat 1-3 tekniikkaa, ja jotkut mainitsivat jopa yli 5. Laskemalla eri tekniikkavaihtoehtojen frekvenssejä voidaan kuitenkin todeta, että kankaan ompelu vaikuttaisi olevan kaikista suosituin tekniikka 127:lla maininnalla (n=182). Seuraavaksi nousivat kaavoitus 43:lla, sekä nauhatekniikat 42:lla maininnalla. Alla olevassa palkkikaaviossa näkyy kaikki tekniikat ja mainintojen määrät. Vaaleampi sininen edustaa tekniikoita, joita vastaajat ovat käyttäneet, tumma taas niitä tekniikoita, joita vastaajat käyttävät useimmiten. Erilaiset nahkatyöt, sekä erilaiset metallityöt ovat laskettu tässä yhteen, sillä vastauksista ei selkeästi aina voinut erotella, onko kyseessä esimerkiksi taontaa, taivuttamista vai valamista.

Valmistustekniikoiden käyttö

Kuvio 5. Valmistustekniikoiden käyttö histelpuvuissa. Tummemmalla useimmin käytetyt tekniikat. Kankaan ompelu on käytetyin tekniikka.

Kyselyssä nousi esille myös tekniikoita, joita ei kyselyssä osattu kysyä. Vastaa-
jien lisäämät tekniikat ovat laskevassa määrässä mainintoja: värjäys, lasihel-
mien valmistus, keramiikka, suunnittelu, punonta, parsiminen, korujen emalointi,
saippuan teko, ”illuminatio scrollit” (jolla ehkä tarkoitettu kuvitettuja manus-
kriptejä?), hattujen teko, pitsin valmistus, sekä modernien valmistusaineiden
muokkaus. Joitakin näistä voidaan ajatella sopivan jonkun valmiin kategorian
alle, kuten parsiminen, joka voitaisiin verrata ompelemiseen. Kuitenkin kysei-
sessä vastauksessa mainittiin nimenomaan pelkkä parsinta ja vaatteiden yllä-
pito, ei niiden valmistaminen itse. Muutama, kuten saippuan teko ”illuminatio
scrollit” tai keramiikka, voidaan ehkä pitää pukuun kuulumattomana, mutta ovat
itsessään kuitenkin mielenkiintoisia mainintoja. Värjäys ja lasihelmien valmistus
ovat selkeästi tekniikoita, jotka olisi voitu sisällyttää omina kategorioinaan. Nii-
den esiintyvyys on myös ollut muut tekniikat-listauksen suurimpia. Punonta taas
on selkeästi erikoistekniikka, jota voi käyttää puvun osien, kuten olkihattujen,
valmistukseen, mutta jonka voisi mieltää etenkin suurempien varusteiden, kuten
korien valmistusmenetelmänä.

Vastausten jakauma kysymykseen siitä, kuinka usein vastaajat tekevät historiallisia käsitöitä ovat melko tasaisesti jakautuvia. 20,3% (n=182) vastanneista tekevät jatkuvasti historiallisia käsitöitä ja yhteensä 62,2% tekee niitä joissain määrin tasaisesti läpi vuoden. 33,9% vastaajista keskittyy käsitöiden tekemiseen vain juuri ennen tapahtumaa, jossa pukua tarvitaan.

5.3 Autenttisuuteen liittyvät kysymykset

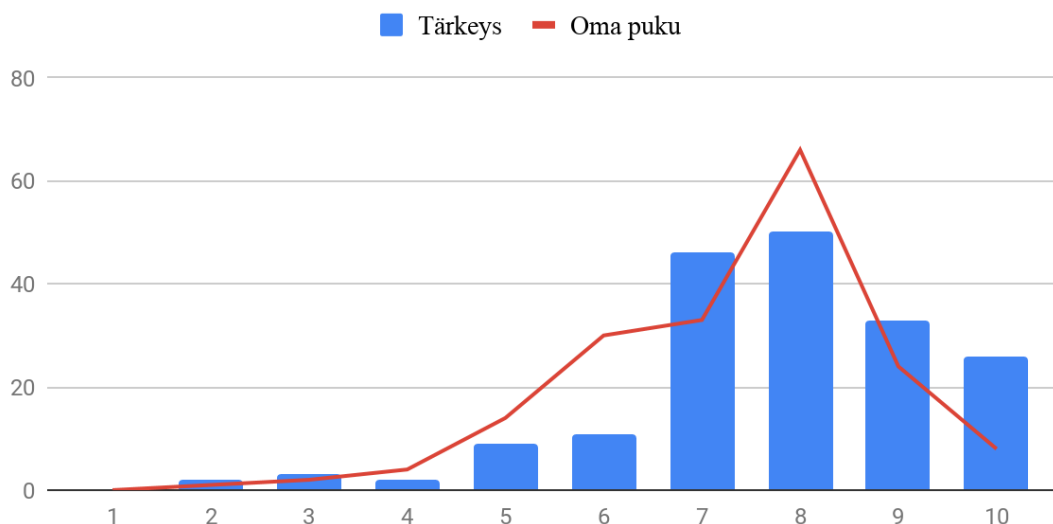
Autenttisuuteen liittyvistä kvantitatiivisista kysymyksistä käy ilmi vastanneiden lähteiden käyttö. Monivalintakysymyksessä lähteiden käyttöä selvitettiin ja yleisimmäksi 141:lla maininnalla (n=182) nousi muiden harrastajien blogit ja projektiselosteet. Tässä ei määritelty mitään akateemista tasoa, eikä lähteitä välttämättä ole blogissa tai selostuksessa mainittu lainkaan. Aitoihin lähteisiin, kuten manuskripteihin, aikalaismaalauksiin tai arkeologiseen materiaaliin tutustuu 106 vastanneista, mutta sen sijaan näihin perustuvaan tutkimustietoon tai siitä johdettuihin poplarisempiin vaihtoehtoihin paneutuu 124 ja vastaavasti 127 vastanneista. Suuri osa luottaa myös ystäviinsä, 114 vastauksista mainitsee tämän. Sen sijaan pelkästään kauppiaan tietoon luottaa vain 20 vastanneista. Koska kysymys oli monivalinta-, useimmat vastanneista valitsi useita vaihtoehtoja. Vaikka vastasi käyttävänsä aitoja lähteitä, se ei estänyt tiedon saamista myöskään kavereilta tai muualta. Vain muutama vastanneista valitsi vain yhden vaihtoehtoista, silloin se oli yleisimmin kavereilta saatu tieto. Vain yksi henkilö mainitsi pelkästään alkuperäislähteiden käytön.

Henkilökohtainen vaatimustaso autenttisuudelle on arvioitu seuraavassa numeerisesti, asteikolla 0-10. Kaikkien vastausten keskiarvoksi tuli 7,75, mutta vastauksia tarkasteltiin myös verrattuna ikään harrastuksen alkaessa ja harrastusvuosiin. Aloituskävi vaikutti autenttisuuden tärkeyteen siinä mielessä, että nuorena, alle 18-vuotiaana aloittaneet pitivät autenttisuutta hieman tärkeämpänä kuin muut. Korkein keskiarvo oli alle 15-vuotiaana aloittaneilla, jolloin arvioitu tärkeys nousi 8,08:aan, ja 15-18-vuotiaana aloittaneilla 8,00:aan, kun taas 35-35-vuotiaiden mielestä autenttisuuden tärkeyden keskiarvo oli marginaalisesti matalin, eli 7,49. Harrastusvuosiin verrattuna taas vastausten keskiarvot liikkuvat samoissa lukemissa, eli 7,42:sta 8,23:een, eli eroa on havaittavissa.

Mediaanivastaus kaikilla vuosiryhmillä liikkui 7 ja 8 välillä. Uudet elävöittäjät, sekä yli 20 vuotta elävöittäneet pitivät tämän mukaan autenttisuutta tärkeimpänä, mutta ero ei ole tilastollisesti merkittävä. Hajontaa edellä mainituissa kahdessa ryhmässä oli kuitenkin vähemmän kuin muissa, liittyen toki myös vähäisempään vastausmäärään ylipäänsä.

Asteikolla 0-10 pyydettiin myös vastaajia arvioimaan omaa pukuaan. Tarkasteltaessa vastauksia kysymyksiin autenttisuuden tärkeydestä ja oman puvun autenttisuustason arvioinnista erillään, selvisi vastanneiden henkilökohtaiset mielipyykset.

Autenttisuuden mielletty tärkeys verrattuna oman puvun arvioituun autenttisuustasoon

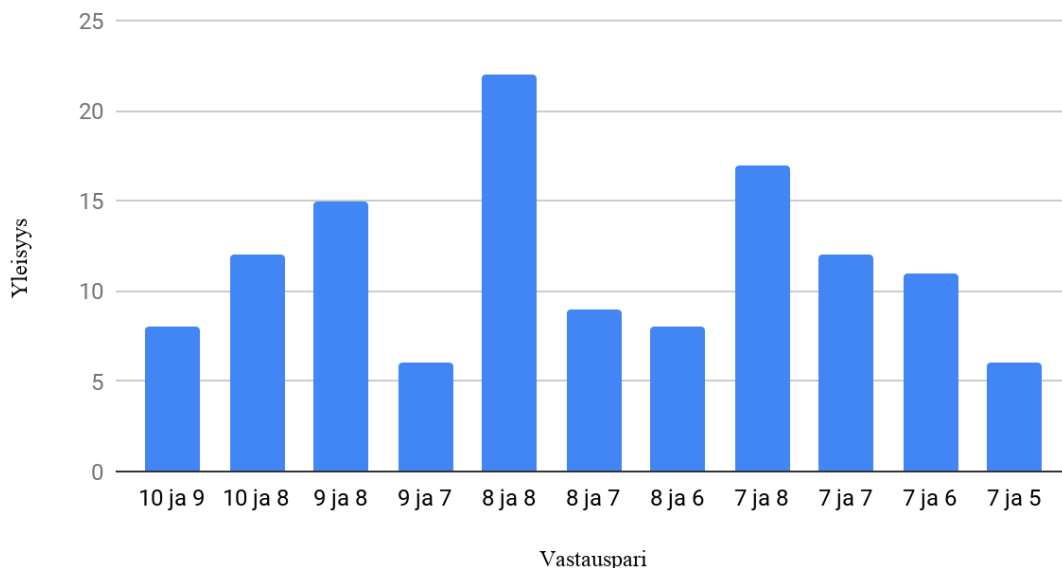

Kuvio 6. Vastaukset autenttisuuden tärkeydestä korreloivat oman puvun autenttisuuden yleisellä tasolla. Suurin osa vastanneista pitää autenttisuutta tärkeyttä 7 tai yli asteikolla 0-10.

Vastausparien yleisyys vastanneiden kesken voitiin selvittää laskemalla. Yleisin vastaus oli 8 ja 8, eli autenttisuuden tärkeydeksi oli 8 ja oman puvun arvioitu autenttisuuden taso myös 8. Vain 4 vastanneista vastasi 10 ja 10 ja kaikista vastanneista vain 9 vastasi oman pukunsa olevan täysi 10. 16 henkeä vastasi autenttisuuden tärkeydeksi 5 tai alle, ja heistä 9 sanoi oman pukunsa olevan autenttisempi kuin heidän arvionsa autenttisuuden tarpeesta. Tämä oli verrattain

yleistä myös ylemmillä tärkeysasteilla, joten vaikka autenttisuudelle ei näkisi suurta tarvetta, oma puku saattaa silti olla hyvinkin autenttinen.

Vastausparien yleisyys

Kuvio 7. Yleisimpien vastausten esittely. Yleisin vastaus oli autenttisuuden tärkeys 8 ja oman puvun autenttisuus 8. Vastanneista 22 vastasi näin.

Kysyttäessä pyrkivätkö vastaajat tekemään vaatteistaan autenttisempia, 46,4 % (n=182) vastasi pyrkivänsä edistämään pukunsa autenttisuutta paraikaa ja 47% vastasi tekevänsä niin välillä. 2.2% vastasi pyrkineensä aikaisemmin ja 4.4% eli 8 vastaajaa vastasi, etteivät pyri autenttisempaan asuun. Heistä viisi oli vastannut autenttisuuden tärkeydeksi 5 tai alle. Oman pukunsa tasoksi oli viidessä vastauksessa arvioitu 8 tai 9.

Kiinnostavia ovat tietenkin myös poikkeukset, kun oikeiden ihmisten vastauksia analysoidaan. Yllä näkyvässä taulukossa näkyvät ne 8 henkilöä, jotka vastasivat, etteivät pyri autenttisempaan asuun. Heidän syynsä ei tule vastauksista ilmi, mutta elävöitys ei vaadi jatkuvaa kehittämistä, jotta voidaan osallistua harrastustoimintaan.

Millä keinoilla autenttisempaan elävöityspukuun pyrkii, oli monivalintakysymys, ja siihen pystyi erikseen lisäämään myös oman vastauksen. Suurin osa (124

vastauksista (n=182)) elävöittäjistä vastasi kehittävänsä yhtä tai muutamaa vaatekappaletta eteenpäin kerralla. 109 vastanneista etsii aineistoa ja tietoa lähteistä, 96 opiskelee uuden käsityötekniikan tai kehittää olemassa olevia taitoja ja 35 vastasi tekevänsä kokonaan uuden autenttisemman puvun kerralla. Kolme henkilöä eivät vastanneet kysymykseen ollenkaan, ja olivat valinneet edellisessä kysymyksessä, etteivät pyry tekemään autenttisempaa pukua itselleen. 125 vastausta 180:stä sisälsi ainakin kaksi vaihtoehtoa. Vastaukset, joissa mainittiin vain yksi vaihtoehto jakautuivat seuraavasti: 33 kehittää yhtä tai muutamaa, 6 tekee kokonaan uutta, 6 etsii aineistoa ja 2 vastasi jollain muulla tavalla. Kukaan ei maininnut opiskelevansa pelkästään uusia tekniikoita tai harjoittelevansa.

Täydentävään kohtaan vastanneista suuri osa vastauksista meni kysymysasettelun ohi. Suuri osa käsitteli halua siirtyä autenttisempiin materiaaleihin tai tarkoitusta hankkia osaavalta myyjältä näitä materiaaleja. Tämä ei nähdäkseen oikein sovi yhteen edeltävän kysymyksen kanssa, jossa selviteltiin enemmänkin ylemmällä tasolla toimintatapoja kehittää pukuja autenttisemmiksi. Yksi vastanneista kuitenkin vastasi edistävänsä itse tiedon siirtymistä eteenpäin ja neljä mainitsi käyttävänsä lähteinään muita ihmisiä, kuten kavereitaan ja muita osajia. Kaksi vastausta tähdensi tekevänsä lähinnä korjaus- ja huoltotoimenpiteitä.

5.4 Sisällönanalyysin tulokset

Avointen vastausten analyysissä käytetyt pääluokat toivat esiin paljon näkemyksiä elävöittämisharrastuksesta ja myös vastaajien mielipiteistä. Koneompeleamisen hyväksyttävyys nousi esiin suuressa osassa vastauksista. Osa piti sitä täysin hyväksyttävänä asiana, osa vastaajista ajatteli näkymättömissä olevien koneellisten ompeluiden olevan sallittuja, kunhan huolittelee saumat ja näkyvissä olevat osat käsin, ja osa piti käsin ompelua ainoana hyväksyttävänä tapana. Jos vastaaja itse käytti koneompelua, vaikka piti käsin ompelua parempana, syyksi annettiin usein ajan säästäminen, kiire, "lintsaaminen" tai "oikaiseminen", lastenvaatteet tai esimerkiksi bändin esiintymisasut. Useimmiten mainittiin koneompe-

leiden, näkyvillä tai ei, olevan muille harrastajille hyväksyttävä ratkaisu, mutta itselle ei. Perinteisiä käsityömenetelmiä pidettiin yleisesti arvossa, vaikka itse ei ommellut käsin. Työmenetelmän autenttisuudessa voidaan päästä hyvin lähelle alkuperäistä, vaikka materiaaleista osa on erilaisia.

Yleisesti ottaen vastaajat pitivät ostokangasta hyvänä ratkaisuna, kunhan se on materiaaaliltaan mieluiten 100% luonnonkuitua, oikeanlainen väriltään (ei tarvitse olla kasvivärjättyä, mutta sävyn pitää olla vastaava) ja kangas rakenteeltaan ja kuvioltaan ajanmukainen. Kysymys jakoi vastanneet karkeasti kahteen leiriin; jotkut argumentoivat, että ennenkin on ostettu kankaita, joiden laatu on erilaista kuin kotikutoinen kangas, toiset mielsivät ostokankaalla jotain muuta kuin erikoisliikkeestä saatavia historiallisiin lähteisiin pohjautuvia kankaita. Jos kuitenkin jostain piti valita, niin useimmiten valittiin kuiduiltaan eriävää kangasta, sen sijaan että ulkonäöstä luovuttaisiin. Jälleen muille suotiin paljon enemmän vapauksia kuin itselle ja hinta mainittiin ratkaisevana tekijänä hyvin usein. Panssa-reissa mainittiin oikeanlaisen paksuuden ja materiaalin saatavuudessa olevan ongelmia.

Useilla on pyrkimys autenttisempaan suuntaan tulevaisuudessa, sitä mukaan, kun valmistavat uusia pukuja tai puvun osia. Joissakin tapauksissa se koostuu jostain tietystä suuremmasta unelmasta, kuten esimerkin vastaaja, joka haaveilee muinaispuvusta:

“Pyrin koko ajan autenttisempiin materiaaleihin ja menetelmiin mutta tarkoituksena ei ole vetää äärilaitaankaan. Haaveissa on kyllä pystykangaspuilla kudottu kangas josta tekisin hyvin tarkasti dokumentaatioon pohjautuvan muinaispuvun, mutta sitä ennen aion hioa taitojani vielä vuosia.” (n115)

Kompromisseja joutuu tekemään. Nykyaikana ei ole saatavissa täysin sopivia kangaslaatuja, aika ja raha sekä oma jaksaminen vaikuttaa suuresti. Mukavuus, hygienia ja vaikkapa silmälasien tarve vaikuttaa, kuten myös kylmä tai märkä. Tämä luokka liukuu useasti muiden luokkien kanssa osittain päällekkäin. Alla olevassa sitaatissa vastaaja tekee kompromisseja ystäviensä tunnelman takia.

“Yllättävän usein kompromisseja tulee tehtyä kavereiden vuoksi. Olen muusikko, ja koitan esittää musiikin, soittimien ja asujen suhteen rennompaa kuin oikeasti olen, ettei soittokavereilta mene fiilikset.” (n160)

Usein elävöitetään jossakin ryhmittymässä. Ryhmillä on usein jonkinlaiset standardit tai vaatimukset. Ryhmän sisäinen vaatimustaso voi vaikuttaa ryhmän suosioon ja uusien harrastajien liittymiseen. Joskus tietyt pukutrendit leviävät ryhmän sisällä ja samannäköistä tavaraa tai pukuja voi olla runsaastikin. Tätä osa vastaajista kritisoikin raskaasti. Vaikka useimmat vastanneista sanoivat, etteivät katsele muiden harrastajien pukuja, toisia häiritsee, jos jonkun puku ei ole riittävällä tasolla. Yhteisöllisyys elävöityspiireissä on tärkeä osa harrastusta ja monille syy olla mukana, mutta onko historianelävöittäminen kuitenkin yksilölaji?

Nykyaikana järjestetään monenlaisia erilaisia tapahtumia, on museoiden järjestämiä, on puhtaasti kaupallisia tapahtumia, on elävöittäjien omia tapahtumia. Lähes jokaisella tapahtumalla on yleensä jotain rajoituksia, oli ne sitten kuinka löyhästi muotoiltuja tahansa. Järjestäjien standardit määrittävät esimerkiksi sen, millaisissa vaatteissa voi osallistua taisteluun turvallisesti ja millä aikakaudella tai aikakausilla halutaan tapahtuman olevan. Toisissa tapahtumissa on hyvinkin tarkasti rajatut määreet, toisiin taas kaikki ovat tervetulleita minkä aikakauden puitteissa tahansa. Vastaajan näkivät, että vaateen myös pitäisi olla toimiva siihen toimintaan mihin sitä on tarkoitettu, ja jos tapahtuma vaatii, että saumoja esitellään, niin silloin nurjatkin puolet vaatteesta on oltava vaaditulla tasolla. Myös mukavuutta tapahtumissa pidettiin tärkeänä, mutta tärkeimmäksi nousi se, että ennalta sovittuja sääntöjä pitää seurata.

Tunnelman tai “fiiliksen” lisäksi luokka muodostuu ymmärryksestä siitä miltä autenttinen vaate tai käsityötekniikka tuntuu. Silloin ymmärrys valmistustekniikoista ja vaateen alkuperäisestä käytöstä lisääntyy. Tunteeseen liittyy myös halu tuntea miltä tuntuu pitää kyseisiä vaatteita. Eräs vastaaja mainitsi olevansa ilman moderneja alusvaatteita tapahtumissa, koska se tuntuu paremmalta, “ai-

dommalta”. Halu kokeilla jotain tekniikkaa alusta loppuun ja itsensä haastaminen nousi esille. Vaate voi myös tuntua mukavalta päällä vaikka se on keinokuitua. Käsien ompelun mainittiin myös olevan terapeutista.

5.5 Tulosten yhteenveto

Analyysistä nousi monia kiinnostavia asioita aineistosta ja ne esitellään tässä esiintymisjärjestyksessä, ei tärkeysjärjestyksessä. Osa on suoraan johdettavissa toisistaan, toiset ovat varsin irrallisia. Luvun puolellavälissä esitetään tutkimuskysymysten tulokset eriteltyinä.

Historianelävöittäjien ikäjakauma on melko tasaisen Gaussin käyrän omainen, eli on sekä nuoria, että vanhoja, mutta suurin osa ovat 25-45-vuotiaita. Tämä viittaa elävöitysharrastuksen suosioon ja vetovoimaan kaikenikäisten parissa. Muistettava on kuitenkin, että kysely jaettiin Facebookissa, jossa on 13 vuoden ikäraja, joten nuoremmat eivät siihen voineet vastata. Harrastus itsessään aloitetaan yleensä alle 45-vuotiaana, vaikka sitten jatkettaisiin pitkään sen parissa. Joissain perheissä saatetaan elävöittää koko perheen voimin, mutta suurimmalle osalle elävöitys on toimintaa, jota tehdään ystävien ja tuttavien kanssa.

Ajan ja rahan puute vaatii oikomaan valinnoissa, eikä haluta tehdä harrastuksesta liian stressaavaa itselle. Jos kuitenkin olisi tarpeeksi rahaa, materiaalihankinnat voisivat olla erilaisia, ja jos olisi aikaa voisi jopa tehdä itse laadukkaampaa ja autenttisempaa kangasta ja valmistaa myös muuta materiaalia kuten nahkaa. Koneella ompeleminen säästää aikaa, kuten myös pukuun kuuluvien puu- ja metalliesineiden koneellinen hionta tai muu työstäminen. Toisaalta osa myös nauttii siitä, että aikaa kuluu vaatteiden valmistukseen, ja se tuntuu jopa tärkeämmältä ja vaate tuntuu arvokkaammalta. Ajatus siitä, että ennen runsaan työvoiman takia voitiin valmistaa paljon vaativampia materiaaleja ja pukuja, eikä silloinkaan tarvinnut tehdä kaikkea itse, nousi esiin useampaan otteeseen, kuten alla olevassa aineistositaatista käy ilmi.

“Elävöittämisen ideaan minulla kuuluu nimenomaan se, että tamineiden valmistaminen on hidasta ja työlästä, tehdään mahdollisimman pitkälti kuin silloin ennen, ja tuottaa siksi suurta iloa aina kun saa jotain valmiiksi. Materiaalia kunniottaa ihan eri tavalla kun se on kallista ostaa tai aikaavievää tai raskasta tehdä, esim. aivoparkittua vuotaa ei silppua ihan miten vain.” (n60)

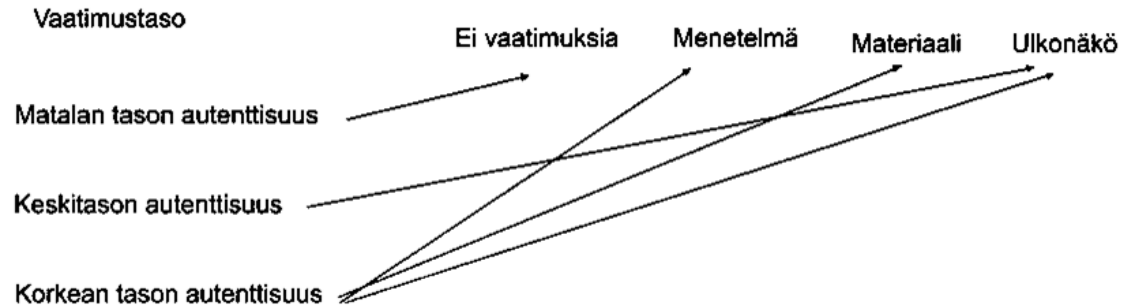
Useiden mielestä tärkeintä on pitää yleisilme oikeanlaisena, vaatteiden mallin ja istuvuuden on oltava ajanmukainen, joten jos se vaatii tietynlaisia alusvaatteita siluetin luomiseksi, nekin pitää olla. Näkyvät osat saisi useiden mielestä olla käsin ommeltuja. Useat käyttävät aitoja kaavoja tai löydösten perusteella tehtyjä malleja, joita sitten muokataan omalle vartalolle sopiviksi.

Suurin osa harrastajista pyrkii kohti autenttisempaa vaatetuspartta, halutaan siis kehittyä harrastuksen sisällä ja näin ollen myös omassa käsityöharrastuksessaan. Pukuja valmistetaan kuitenkin suurilta osin itse, joten pyrkimys henkilökohtaiseen kehitykseen lienee taustalla. Jo valmistuneiden pukujen osalta vastanneista voidaan muodostaa kolme löyhää ryhmittymää: a) henkilöt, jotka pitävät autenttisuutta vähemmän tärkeänä ja jotka arvioivat oman asunsa autenttisuuden matalaksi, b) henkilöt, jotka pitävät autenttisuutta vähemmän tärkeänä, mutta arvioivat oman asunsa jo valmiiksi melko autenttiseksi ja c) henkilöt, jotka pitävät autenttisuutta tärkeänä ja jotka omistavat melko autenttisen puvun. Kaikki ryhmittymät ovat itsessään kiintoisia, sillä autenttisuuden miellettyä tärkeys oli kuitenkin yksi tutkimuskysymyksistä. Alla esitetään tulosten yhteenveto jaettuna tutkimuskysymysten mukaisesti.

1. Miten autenttisuus ja sen erilaiset tasot näkyvät historianelävöittäjien puvuissa?

Tutkimuskyselyyn vastanneet historianelävöittäjät asettivat autenttisuuden tason hyvinkin eri kohtiin. Hyvin karkeasti yleistäen voidaan erotella vastaukset kolmeen ryhmään: matalan tason autenttisuus, keskitason autenttisuus ja korkean tason autenttisuus. Alla olevassa taulukosta voidaan nähdä eri tasot ja niiden yleisimmät vaatimukset.

Taulukko 3 Eri vaatimustasot yksinkertaistettuna

Matalalla tasolla liikkueissa historianelävöittäjät sallivat melkein mitä vain mitä puvun valmistukseen tulee, keskitason autenttisuus vaati useimmiten, että näkyvät yksityiskohdat ovat valitun ajan mukaiset ja moderneja tavaroita ei pahemmin näy, ja korkealla autenttisuuden tasolla liikkuvat pitivät alkuperäisiä materiaaleja ja menetelmiä ainoana vaihtoehtona, kuten esimerkiksi alla olevassa aineistosihteissa.

Autenttisuus tarkoittaa sitä, että materiaalit ja itse esine on valmistettu keinoin, jotka ovat olleet käytössä ajallisesti ja paikallisesti siellä, minne valmistettava esine sijoittuu. (n58)

Autenttisenä pidän haudasta nostetun vaateen kopiota, lammasrodusta lähtien harkiten valikoiduin materiaalein ja työtavoin valmistettua tuotetta. (n11)

Vastanneet tiedostavat hyvin oman pukunsa puutteita, ja oman puvun autenttisuuden tasoa pyritään useasti parantamaan pikkuhiljaa. Valintoihin liittyy aina kompromisseja, usein rahan tai ajanpuutteen vuoksi. Vähimmäisvaatimukset, mitä elävöittäjät asettavat histelpuvulle on yleensä se, että se kestää kauempaa tarkastelua, ja antaa oikeanlaisen muodinmukaisen ulkomuodon siihen ajanjaksoon, mitä elävöitetään. Tapahtumat ja niiden järjestäjät voivat asettaa tiukempia vaatimuksia, joita pyritään seuraamaan tarkasti.

Analyysistä nousi montakin kiinnostavaa asiaa, mutta yksi kiinnostavimmista oli se, kuinka autenttiseksi vastaaja mieli omaa pukuaan verrattuna siihen, kuinka tärkeänä piti sitä, että puku ylipäänsä on autenttinen. Melko selkeiden ryhmittymien lisäksi, suuri osa vastanneista piti autenttisuutta vähemmän tärkeänä, mutta

omaa pukua skaalan autenttisemmassa päässä. Tämä on mielestäni mielenkiintoinen löydös, josta herää kysymys siitä, miksi siitä puvusta on tehty niinkin autenttinen, vaikka sitä ei pidetä tärkeänä?

Toinen läpi aineiston näkyvä teema oli vastaajien valmius hyväksyä lähes mitä vaan muiden puvuissa, kun taas itseltä vaaditaan huomattavasti korkeamman tason autenttisuutta.

Muilta 'vaadin' vähemmän kuin itseltäni. Muilla päällepäin näkymättömät kone-saummat ovat ok, itselläni ne häiritsee. (n43)

Tämä lienee varsin yleinen piirre muidenkin kuin historianelävöittäjien joukossa, mutta ainakin muutamien vastauksista näkyi myös toivo visuaaliseen immersioon. Vaikka muilta elävöittäjiltä teknisesti ei vaadita paljoa, toivotaan kuitenkin, etteivät he liiaksi erottuisi joukosta ja pistäisi silmään.

2. Millaisia lähteitä käytetään pukujen luomisessa ja kuinka tarkasti lähteitä noudatetaan?

Elävöittäjät vastasivat käyttävänsä melko laajalti erilaisia lähdetyyppejä pukujensa pohjalla. Muihin tuttuihin tai tuntemattomiin harrastajiin tukeudutaan melko paljon, mutta erilaisten projektiblogien lisäksi saatetaan hyvinkin tutustua itse alkuperäislähteisiin. Gardelan (2016, 175) mainitsemia tilanteita, joissa ryhmien sisällä saattaa levitä pukuratkaisuja ilman historiallista pohjaa, ei kenties esiinny nykyaikana niin paljon, kun kuvamateriaalia on hyvin internetin välityksellä saatavilla. Avointen vastausten perusteella vastaajilla oli tarkka käsitys siitä, mikä on historiallisesti käypää, kuten esimerkiksi tietynlaiset materiaalit ja työtavat. Vastaaja viittaa alla lähdeaineiston pienuuteen, ja vastustaa hautalöytöjen jatkuvaan replikointiin, viitaten samankaltaiseen tilanteeseen, jossa useat elävöittäjät käyttävät melkein täysin samanlaista pukua.

Autenttisuus on mulle metodeissa, ei kokonaisuudessa. Muuten meillä on kohta (tai on jo) rivi tyyppejä, joilla on kaikilla samanlaiset vermeet ja hilut päällä, ja se jos mikä on kaukana autenttisuudesta. (n76)

Alla olevasta sitaatissa vastaaja lienee samaa mieltä Pasasen ja Sojosien (2018) kanssa histelvaatteiden tuomasta kokonaisvaltaisesta muodonmuutoksesta. Myös puvun vaatima kehon asento voi olla "period-pöhkö".

Käytänkin tekemistäni (n. 1200-luvun) vaatteista ja asusteista termiä period-pöhkö eli joku näyttää hassulta mutta on tutkimuksen mukaan oikein. (n40)

Se, että elävöittäjä uskaltaa poiketa nykyaikaisista normeista mielletään osittain tärkeäksi, vaikka tavoiteltu ulkomuoto ei aina liene kauneusihanteen aatelistoa. Harva kuitenkaan lähtee muuttamaan omaa kehoaan, esimerkiksi nyppimällä kulmakarvat toiseen muotoon.

3. Millaisia käsityötekniikoita elävöittäjät käyttävät ja kuinka paljon aikaa ja vaivaa pukuihin satsataan?

Elävöitysharrastus sisältää monia osa-alueita, joista käsityöt ovat tietenkin vain yksi. Historialliset käsityöt ovat kuitenkin suuri osa harrastusta, ja se voidaan mieltää osittain omaksi harrastukseksi, sillä vaikkapa neulakintaita voidaan valmistaa ja käyttää vaikka ei harrastaisi historiaa muuten lainkaan. Käsitöitä tehdään usein koko vuoden mittaan, joten siinäkin mielessä ne voidaan mieltää omaksi osa-alueeksi. Historiallisiin käsintöihin ja puvun valmistamisessa osa käyttää apuna kokeilevan tai kokeellisen arkeologian käytäntöjä, mikä tuo oman ulottuvuutensa tehtäviin pukuihin. Kyselyn perusteella vaikuttaisi siltä, että vastaajat osaavat varsin laajasti erilaisia käsityötekniikoita, joilla valmistaa elävöitykseen sopiva puku. Suosituimpina yksittäisinä tekniikoina ompelu ja kaavoitus edesauttavat välittömästi oman puvun valmistusta, mikä myös selittää miksi ainoastaan kaksi vastanneista mainitsee ostaneensa tai saaneensa puvun kokonaisena, ja heistä toinen kuitenkin mainitsi harrastavansa puuntyöstöä.

Keskimääräinen kyselyyn vastannut historianelävöittäjä osaa käyttää 3-8 erilaista käsityötekniikkaa. Käytetyimmät ovat tekstiilien ompelu, kaavoitus ja erilaiset nauhatekniikat. Kaavoitusta, joka oli toiseksi suosituin tekniikka, käytti kuitenkin

vain alle kolmasosa. Ehkä vastaajat mielsivät kaavoituksella haastavampien istuvien vaatteiden kaavoitusta yksinkertaisempien neliökaavojen sijaan, mutta olisin kuvitellut useamman käyttävän kaavoitusta.

Historialliset käsityöt ovat tärkeä osa harrastusta ja vievät oman aikansa. Pukuja valmistetaan läpi vuoden, unohtamatta hektistä viime tingassa ompelua juuri ennen elävöitystapahtumaa. Kuinka paljon puvun edestä näkee vaivaa, riippuu vastanneista paljolti siitä, minkä tasoisen puvun aikoo valmistaa, ja tähän liittyy kunakin oma autenttisuuden tason vaatimus. Useat mainitsevat oikovansa kiireessä ja ompelevansa välillä koneella, mutta antavansa lisäarvoa puvulle, jos se on täysin aikakautisin menetelmin valmistettu. Näin ollen ainakin teoriassa elävöittäjät usein satsaisivat enemmän aikaa, kuin myös rahaa, histelpukuihinsa, jos edellä mainittuja olisi saatavilla.

6 Luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuus riippuu tässä työssä monesta osa-alueesta: teoreettisen kirjallisuuden vähyydestä, kirjoittajan objektiivisuudesta, otannan koosta ja tutkimuksen aiheesta. Käypää akateemista kirjallisuutta, joka liittyisi suoraan aiheeseen ei löytynyt juurikaan; päinvastoin lyhyiden sivuhuomautuksien ja anekdoottien kautta teoreettisesta osiosta saatiin luotua tilkkutäkkimäinen kokonaisuus, joka kuitenkin tukee tutkimusta melko hyvin. Rekonstruktiopukuihin tai elävöityspukuihin liittyvää tutkimusta on erittäin vähän. Näkökulman tiukka rajaaminen autenttisuuteen asetti ehkä lopulta enemmän haasteita, kuin löyhempi raja olisi tehnyt, mutta toisaalta työn raamien paisuttaminen ei olisi saavuttanut haluttua tulosta.

Kirjoittajan tai tutkielman tekijän objektiivisuus on tietenkin esillä jokaisessa tutkimuksessa, mutta tässä sillä oli omat haasteensa. Oman harrastuneisuuteni vuoksi olen hyvin lähellä aihetta, mikä on ollut hyödyksi paitsi vastausten käsittelyssä (esimerkiksi vitsikkäät slangikäsitteet aukeavat ihan eri tavalla), mutta toisaalta ei voida välttyä omiin kokemuksiinsa peilaamista. Tämä oli uhkana sekä teoreettista taustaa tutkiessa, että vastauksia läpikäydessä. Teoriaosiossa ongelma ilmeni haluna toisaalta kirjoittaa pätevä niin sanottu yleisteos, joka esittelisi historianelävöityksen sitä tuntemattomalle yleisölle, ja toisaalta saada aikaiseksi tekstiä, joka antaisi jotain uutta näkemystä aihetta tunteville ja harrastaville. Se, mikä on tarpeeksi yleistä, ja mikä tarpeeksi kiinnostavaa harrastajille oli todella vaikea hahmottaa.

Pieniotoksissa kysely- tai haastattelututkimuksissa tulee aina esille aineiston luotettavuus. Kyselyaineistoa sinänsä voidaan pitää melko luotettavana, sillä vastaukset tulivat suoraan vastanneilta, ja niitä käsiteltiin pääasiallisesti sellaisenaan. Toisaalta vastaajat voivat myös kärjistää tai vähätellä vastauksiaan ja tutkija itse saattaa antaa vastauksille erilaisia merkityksiä, kuin mitä vastaaja on ajatellut. Itse kyselypohjan ongelmat lisäksi tuovat haasteita, sillä kirjoitettujen kysymysten tulisi olla täysin vedenpitäviä, jotta niitä ei voisi tulkita eri tavoin, mitä tässä tutkimuksessa välillä tapahtui. Tutkimuksessa vastaajien määrä oli 182,

mikä on pienehköltä harrastajajoukolta melko suuri osuus, mutta mitään yleistystä koko joukkoon ei tietenkään voida tehdä. Vastaaajajoukkioksi tässä kyselyssä valikoituivat suomalaiset tai suomenkieliset, Facebookin tiettyjen ryhmien jäsenet, jotka kaiken lisäksi pitivät aihetta kiinnostavana, mutta vain teettämällä samankaltaista kyselyä toistuvasti saisi yleistettävää dataa.

Haastavin mittari luotettavuudelle on mahdollisesti tutkimuksen aihe itsessään, eli autenttisuus käsitteenä. Autenttisuus on varsin liukuva käsite, jokaisella on siitä oma käsityksensä, ja jokainen mieltää sen omalla tavallaan. Yllä mainittujen haasteiden takia tutkimus on melko luotettava. Tutkimuksen tarkoituksena oli saada jonkinlainen kuva harrastajien käsityksistä, ja koska ne ovat henkilökoh-
taisia, tutkimustulokset eivät ole toistettavissa identtisinä edes siinä tapauksessa, että samat henkilöt vastaisivat uudelleen kyselyyn muutamaa vuotta myöhemmin.

7 Pohdintaa

Autenttisuus historianelävöitykseen käytettävässä puvussa muodostuu monesta osasta. Vaatimus täydellisestä autenttisuudesta on käytännössä mahdoton saavuttaa. Täydellisen autenttisuuden ajatuksesta muodostuu jäävuoren huippu, joka saavutetaan mahdollisesti pienten yksityiskohtien muodossa, mutta harvoin kokonaan. Sen sijaan esine, joka on faktoihin pohjautuva, uskottava, vastaavilla menetelmillä ja materiaaleilla valmistettu rekonstruktio tai kopio, on kuitenkin varsin mahdollinen toteuttaa, esimerkiksi kokeilevan arkeologian avulla. Harrastusyhteisössä saattaa olla omia minimivaatimuksia autenttisuuden tasolle, mutta lopulta se on jokaisen elävöittäjän oma valinta, joillekin autenttisuus on tavoite, joillekin välttämätön paha. Aineistosta löytynyt sitaatti kiteyttää hyvin sen, miten on täysin mahdollista mennä äärimmäisyyksiin viimeistä pistoa myöten.

Elävöitysharrastus onkin mielestäni perfektionistin painajainen. (n35)

Autenttisuuden tavoittelu näkyy nähdäkseni harvemmin siinä 'hahmossa', jota päätetään elävöittää. Toisaalta sellaista kirkasta kuvaa siitä, millaista oli elää köyhemmän kansan keskellä valittuna ajankohtana, voi olla mahdotonta saada lähteiden puutoksesta tai muusta syystä johtuen. Onko tämä ehkä perimmäinen syy siihen, miksi yleensä aloittaessa saatetaan haluta mieluummin elävöittää keskiaikaista prinsessaa, kuin keskiaikaista kerjäläistä? Ehkä nykyaikaisen ihmisen on jopa helpompi identifioitua prinsessan kaltaiseksi, ja olla ajattelematta sitä hyvin todellista kärsimystä, mikä on liittynyt keskiaikaisen kerjäläisen elämään. Me elämme itse tietynlaisessa yltäkylläisyydessä, joten mielikuvituksemme ei välttämättä siihen pysty. Nousussa onkin tietynlaisen 'alemma keskiluokan' elävöittäminen, eli käsityöläiset, leipurit, isojen talojen palvelusväki ja niin edelleen, muodostavat tietynlaisen kosketuspinnan ennenaikaiseen elämään, ja heidän fiktiivistä tai lähteisiin perustuvaa elämää voidaan näytellä tai esitellä eläväisesti.

Kyselyn vastanneiden perusteella olisi helppo sortua yleistyksiin ja jakaa elävöittäjät erilaisiin ryhmiin tai tyyppeihin, mutta nähdäkseni stereotypioita on aivan tarpeeksi, eikä ihmisten lokeroiminen edistä mitään, vähintään harrastusta. Jokainen elävöittää omista syistä ja omalla tyylillään, ja vastauksista ilmi käyvä suuri tahto tehdä myönnytyksiä muille, osoittaa tietynlaista kypsyä. Kuitenkin, kuten niin monella muulla alueella, itsekriittisyys on selkeästi esillä. Tietenkin se auttaa pääsemään eteenpäin, mutta se saattaa myös jarruttaa.

Muutama kiintoisa jatkotutkimusaihe nousee kirkkaasti esiin, sekä aineistosta, omasta kokemuksesta, että teoriataustasta. Yksi niistä on elävöityksen sukupuolittuneisuus. On melko selvää, että historiallisesti useina aikakautena, on ollut melko jyrkästi jaoteltu esimerkiksi työtehtäviä sukupuolen mukaan. Tämä ilmiö on vahvasti läsnä myös elävöityksessä. Eri puolilla maailmaa ja eri ryhmissä ja jopa niiden sisällä katsotaan asiaa eri tavoin. Kysymys siitä, saako naisoletettu osallistua taisteluihin pukeutuneena samanlaiseen vaateparteen kuin muut taisteluun osallistuvat, on ollut esillä monin paikoin. Tapauskohtaisesti saattaa riittää pelkkä puku riittää, joskus on käytetty esimerkiksi irtoviiksiä, ja joskus taas naisoletettu ei saa osallistua lainkaan sukupuolensa takia. Näiden kaksinaismoraalisia sääntöjä olisi todella mielenkiintoista tutkia.

Toinen aihe voisi olla suoraan tämän tutkimuksen jatkoa, eli tarkemmat ryhmähaastattelut eritasoista autenttisuutta vaativien kanssa. Mistä syistä halutaan tietyntasosta pukua, ja miksi juuri se on riittävä taso? Käytännössä tämän tutkimuksen vastauksista jo tuli varsin paljon tekstiä, jota voisi käydä vielä tarkemmalla kammalla läpi ja muodostaa haluttuja haastatteluryhmiä. Mielenkiintoista olisi ryhmittää ensin samaa mieltä olevia ja sitten muodostaa ryhmä täysin eri mieltä olevista.

Vertailevaan tutkimukseen liittyen ulkomaisten elävöittäjien ja kotimaisten elävöittäjien mielipiteistä voitaisiin tehdä mielenkiintoista tutkimusta, esimerkiksi valiten jonkun tietyn aikakauden, kuten vaikka 1500-luvun, ja tutkimalla nimen-

omaan tietyn aikakauden elävöittäjiä sillä tavalla. Myös konkreettinen pukututkimus olisi kiintoisaa, eli elävöittäjien pukuja voitaisiin tutkima myös pukututkimuksen menetelmin.

Tutkielman kirjoittaminen aiheesta autenttisuus ei ole ollut helppoa, mutta se on ollut todella antoisaa, ja se on antanut minulle itselleen paljon työkaluja kehittää omaa harrastustani. Vaikka autenttisuus käsitteenä on niin henkilökohtainen, monien mielipiteet korreloivat toistensa kanssa. Autenttisuus on historianelävöittäjille tärkeää, se on selvää, mutta se ei määritä harrastusta kokonaisuudessaan. Autenttisuuden tavoittelu on väline, jolla harrastuksessa voi päästä eteenpäin, mutta harrastaa voi yhtä hyvin, vaikka ei pyrkisi autenttisuuteen. Sarah Thursfield (2015, 9) kirjoittaa, viitaten sekä autenttisuuden tavoitteluun materiaaleissa ja työtavoissa, että vaatteiden antamaan mielikuvaan:

“To convey a convincing medieval persona it is far less important that your underwear is hand sewn and your cote is 100 percent wool than it is to understand that it was not ‘period costume’ to the original wearers: it was just their clothes.”

(Thursfield 2015, 9)

Tämä kiteyttää hyvin ajatuksen, mikä autenttisuuskeskustelussa saattaa jäädä puuttumaan. Historian elävöittäminen lähtee aina ihmisestä, harrastajasta, liikkeelle, ja historianelävöittäjän käyttämä puku heijastaa sitä käyttävää, vaikka se olisi kuinka teknisesti autenttinen.

Lähteet

Agnew, Vanessa. 2007. History's affective turn: Historical reenactment and its work in the present. *Rethinking History the Journal of Theory and Practice* Volume 11, 2007 - Issue 3: Reenactment (s. 299-312)

Agnew, Vanessa. 2004. Introduction. What is reenactment. From: *Criticism* Volume 46, Number 3, Summer 2004 (s. 327-339)

Arnold, Janet, Tiramani, Jenny & Costigliolo, Luca. *Patterns of Fashion 5*. Lontoo: The School of Historical Dress.

Arnold, Janet. 1964-2008. *Patterns of Fashion 1-4*. Lontoo: Macmillan

Artefacta. 2020. Saatavissa: www.artefacta.fi. Luettu 12.2.2020.

Aune Nilsen Ingrid G. 2018. Luento: What's in it for me? - Participant motivation, ambition levels and key term. Reconference 2.11.2018.

Aune Nilsen, Ingrid G. 2015. *How to make a historical event involving re-enactment groups*. Bucharest: Mioritics Publishing House

Bell, Judith. 1999. *Introduktion till forskningsmetodik*. Buckingham: Open university Press.

Brannen, Julia. 1992. Combining qualitative and quantitative approaches: an overview. Teoksessa: (toim) Brannen, Julia. *Mixed methods: Qualitative and Quantitative Research*. 1992. (3-39). Vermont: Ashgate Publishing Companyt.

Braun, Melanie, Costigliolo, Luca, North, Susan, Thornton, Claire & Tiramani, Jenny. 2016. *17-th-Century Men's Dress Patterns 1600-1630*. Lontoo: Thames & Hudson Ltd.

Cook, Alexander. 2004. The Use and Abuse of Historical Reenactment: Thoughts on Recent Trends in Public History. *Julkaisussa: Criticism*. Summer 2004, Vol. 46 Issue 3, (487-496).

Mads Daugbjerg. 2013. Patchworking the past: materiality, touch and the assembling of 'experience' in American Civil War re-enactment. *Julkaisussa: International Journal of Heritage Studies*. (1-18).

During, S. 2007. Mimic toil: Eighteenth-century preconditions for the modern historical reenactment. *Julkaisussa: Rethinking History* 2007 Sep, Vol.11(3), (313-333)

Forum för levande historia. 2019. Saatavissa: www.levandehistoria.se. Luettu: 8.4.2019.

Fransen, Lilli, Nørgaard, Anna & Østergård, Else. 2010. *Medieval Garments Reconstructed. Norse Clothing Patterns*. Aarhus: Aarhus University Press.

Gapps, Stephen. 2009. Mobile monuments: A view of historical reenactment and authenticity from inside the costume cupboard of history. *Julkaisussa: Rethinking History: The Journal of Theory and Practice*. Volume 13, Issue 3. (395–409).

Gapps, Stephen. 2002. *Performing the past : a cultural history of historical reenactments*. Sydney: University of technology. Saatavissa:

<https://opus.lib.uts.edu.au/bitstream/2100/625/1/01Front.pdf>. Luettu: 8.12.2015

Gardela, Leszek. 2016. Vikings Reborn: The Origins and Development of Early Medieval Re-enactment in Poland. *Julkaisussa: Sprawozdania Archeologiczne* 68. (165-182).

Gorden, Raymond L. 1975. *Interviewing. Strategy techniques, and tactics*. London: Irwin-Dirsey International.

Hirsjärvi, S. & Hurme H. 2000. *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes P. & Sajavaara P. 2003. *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi.

Härkänummi. 2019. Saatavissa: www.muinaisaikaan.com. Luettu 9.4.2019.

Jacobsen, Jan Krag. 1993. Intervju. Konsten att lyssna och fråga. Köpenhamn: Hanz Reitzels Förlag.

Jyrinki, Erkki. 1974. Kysely ja haastattelu tutkimuksessa. Helsinki: Gaudeamus.

Kobialka, Dawid. 2013. The Mask(s) and Transformers of Historical Reenactment: Material Culture and Contemporary Vikings. Julkaisussa: Current Swedish Archaeology 21. (141-161).

McNeese-Mechan, A. 2003. Playing the past: historical reenactment societies and the performance of identity in Scotland. University of Edinburgh.

McQueen, Ron & Knussen, Christina. 2002. Research Methods for Social Science - An Introduction. Essex: Pearson Education Limited.

Morse, Janice.M. & Niehaus Linda. 2009. Mixed Method Design. Principles and Procedures. Walnut Creek: Left Coast Press Inc.

Nikander, Pirjo. 2010. Laadullisten aineistojen litterointi, kääntäminen ja validiteetti. Teoksessa (toim) Ruusuvuori, Nikander, Hyvärinen. 2010. Haastattelun analyysi, (432-446). Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino.

Nordberg, Marjut. 2008. Käsityökohtaamisia muinaisuuden kanssa Neulalla neulominen eli kinnasneulatekniikka ...muutakin kuin neulakinnas? Pro-gradu-tutkielma. Helsingin Yliopisto, Käsityötieteen laitos.

North, Susan & Tiramani, Jenny. 2011-2012. Seventeenth-Century Women's Dress Patterns. Book one & Two. Lontoo: V&A Publishing.

Pasanen Mervi & Sojonen Elina. 2019. Luento: Historian elävöittäminen. 27.3.2019 Kansallismuseossa.

Petersson, Bodil. 2003. Föreställningar om det förflutna. Arkeologi och rekonstruktion. E-kirja. Lund: Nordic Academic Press.

Pitkänen, Jori. 2008. Pedagoginen liveroolipelaaminen historian opetusmetodina. Pro Gradu-tutkielma. Käyttätutkimustieteellinen tiedekunta, Soveltavan kasvatustieteen laitos: Helsingin Yliopisto

- Rosala. 2019. Saatavissa: www.rosala.fi/fi/vikingabyn/. Luettu 9.4.2019.
- Ruusuvuori, Johanna & Nikander, Pirjo & Hyvärinen, Matti. 2010. Haastattelun analyysin vaiheet. Teoksessa (toim) Ruusuvuori, Nikander, Hyvärinen. 2010. Haastattelun analyysi, (9-39). Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino.
- Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>. (Vii-tattu 23.11.2017.)
- Sahramaa, Jenni. 2011. Löydöstä muinaispuvuksi. Arkeologisten tekstiililöytöjen ennallistaminen. Pro gradu-tutkielma: Helsingin Yliopisto, Arkeologian laitos.
- Seidman, Irving (2013). Interviewing as Qualitative Research. New York: Teachers College Press.
- Sommelo ry. 2019. Saatavissa: www.sommelo.fi. Luettu 9.4.2019
- Symington 2018. Symington Corset Patterns. Saatavissa: <https://imageleicester-shire.org.uk/view-item?i=18697&WINID=1572260351753> . Luettu 28.10.2019.
- Taylor, Lou. 2002. The Study of Dress History. Manchester: Manchester University Press.
- Thursfield, Sarah. 2015. The Medieval Tailor's Assistant - Common Garments 1100-1480. Wiltshire: Ruth Bean Publishers
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusyritys Tammi
- Vajanto, Krista. 2016. Dyes and Dyeing in late Iron Age Finland. Department of Philosophy, History, Culture and Art Studies: University of Helsinki.
- Vartiainen, Leena. 2014. Artefaktien merkitys roolipelajille ja historiaharrastajille. Helsinki: Artefacta. Saatavissa <http://artefacta.fi/tutkimus/artefactum/4>. Luettu 8.12.2015

Vartiainen, Leena. 2010. Yhteisöllinen käsityö. Verkostoja, taitoja ja yhteisiä elämyksiä. Väitöskirja. Itä-Suomen yliopisto: Filosofinen tiedekunta/ Soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osasto

Vartiainen, Leena. 2006. Virtuaaliyhteisöjen rooli käsityötaidon ja -tiedon hankkimisessa. Tutkimus live-roolipelaajien ja historiaharrastajien tiedonhankinta-keinoista käsityöllisessä prosessissa. Lisensiaatintyö, Joensuun yliopisto: Opettajankoulutuslaitos.

Vehkalahti, Kimmo. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Tammi.

Viikinkiajan Laiva ry. 2019. Saatavissa: www.viikinkiajanlaiva.fi/sotka. Luettu 8.4.2019.

Vilhunen, Katja. 2018. Neuleblogi osana käsitöitä: neulebloggaajien kokemuksia blogin ja käsitöiden yhdistämisestä. Väitöskirja, Itä-Suomen yliopisto: Filosofinen tiedekunta.

Liitteet

Liite 1: Kopio kyselylomakkeesta

Historianelävöittäjien käsitys autenttisuudesta histelkäsitöissä

Historianelävöittämisellä tarkoitetaan tässä kyselyssä sellaista toimintaa, joka on pääasiassa harrastuksenomaista (ei siis pelkästään esimerkiksi myynti- tai esiintymistarkoituksessa tehtyä toimintaa, joskin se voi olla osana sitä).

Kyselyssä esiintyy toisinaan sana "histel", esimerkiksi muodossa "histelvaatteet". Se on lyhenne sanasta historianelävöittäminen. Myös pelkkä sana "elävöitys" esiintyy ja tarkoittaa samaa asiaa.

Kysely koostuu 3 osasta ja kestää noin 10 min.

1. Missä muodossa harrastat historianelävöitystä?

Tick all that apply.

- ☐ Teen historiallisia käsistöitä (tekstiili-, puu-, metalli-, kivi- jne)
- ☐ Harrastan historiallisia kamppailulajeja (miekkausta, painia, mustaruutiamuntaa jne)
- ☐ Osallistun tapahtumiin jossa pukeudun historiallisesti itse tai muiden tekemiin asuihin
- ☐ Tutkin historiaa kokeellisen arkeologian tai muun lähdemateriaalista saatavien keinojen avulla
- ☐ Vietän aikaa kavereitteni kanssa historialliseen asuun pukeutuneena

2. Kenen kanssa harrastat?

Tick all that apply.

- ☐ Kaverin tai muutaman kaverin kanssa
- ☐ Yhdistyksessä tai muussa ryhmässä
- ☐ Yksin
- ☐ Perheen kanssa

3. Ikä

Mark only one oval.

- ☐ alle 18
- ☐ 18-25
- ☐ 25-35
- ☐ 35-45
- ☐ 45-60
- ☐ yli 60

4. Milloin aloitit historianelävöittämisen?

Mark only one oval.

- ☐ alle 15-vuotiaana
- ☐ 15-18 vuotiaana
- ☐ 18-25-vuotiaana
- ☐ 25-35-vuotiaana
- ☐ 35-45-vuotiaana
- ☐ myöhemmin

5. Kuinka kauan olet elävöittänyt?*Mark only one oval.*

- ☐ 0-2 vuotta
- ☐ 2-5 vuotta
- ☐ 5-10 vuotta
- ☐ 10-15 vuotta
- ☐ 15-20 vuotta
- ☐ yli 20 vuotta

Histelmäsityöt

Tämän kyselyn pääpointtina on historianelävöittäjien tekemät käsityöt, jossa keskitytään erityisesti omaan pukeutumiseen liittyviin käsitöihin, eli siihen liittyvät itse vaatteiden lisäksi esimerkiksi erilaiset korut, puukot, vyöt, kengät, aseet jne.

**6. Teetkö itse osittain tai kokonaan
historianelävöitysasuja (itsellesi tai muille)**

7. Mitä tarvikkeita ostat?*Mark only one oval.*

- ☐ Ostan useimmiten raaka-aineet (langat, kankaat, metallin...)
- ☐ Ostan useimmiten pukuun kuuluvat esineet (kengät, puukot, miekat...)
- ☐ Ostan koko puvun

8. Mitä käsityömenetelmiä olet käyttänyt histelpukuihisi?*Tick all that apply.*

- ☐ Langan valmistamista
- ☐ Kudontaa
- ☐ Huovutusta
- ☐ Vaatteiden tai muiden esineiden kaavojen suunnittelua
- ☐ Kankaan ompelua
- ☐ Neulontaa/Virkkausta
- ☐ Neulakinnasta
- ☐ Nyörejä tai nauhoja (lautanauha, pirtanauha, letitetyt nyörit, iskunyöri...)
- ☐ Kirjonta
- ☐ Nahan tai turkiksen parkintaa
- ☐ Nahan tai turkiksen ompelua
- ☐ Nahka- tai turkisesineiden valmistamista ilman ompelua (panssarit, vyöt, niitatut esineet...)
- ☐ Raudan- (tai muun metallin) taontaa
- ☐ Metallin valamista
- ☐ Metallin taivuttamista (esim. rengaspanssarit, pronssispiraalit, ketjut, helat...)
- ☐ Puuntyöstöä (vuoleminen, veisto...)
- ☐ Luun tai sarven työstämistä
- ☐ Maalaaminen (kilpien koristeet, kypärät, liput...)
- ☐ Muita menetelmiä (merkkää nämä seuraavan kysymyksen vastauskenttään)

9. Mitä yllä olevista käytät useimmiten? Mainitse 3-5. Mainitse tässä myös ne, jotka mielestäsi puuttulvat listasta.

10. Kuinka paljon käytät aikaa histelkäsitöiden tekemiseen keskimääräisen vuoden aikana?

Mark only one oval.

- ☐ Teen pari kertaa kuukaudessa läpi vuoden
- ☐ Teen keskimäärin kerran viikossa läpi vuoden
- ☐ Teen rykäyksittäin ennen tapahtumaa
- ☐ Teen illalla/matalla ennen tapahtumaa
- ☐ Teen jatkuvasti
- ☐ Teen harvemmin

Autenttisuuden käsite

Seuraavassa osiossa keskitytään autenttisuuden käsitteeseen. Autenttisuudella tarkoitetaan tässä sitä, kuinka "oikea-oppiseksi" tai historiallisesti aidonkaltaiseksi omaan pukuun liittyvät käsityöt mielletään.

11. Mistä hankit tietoa histelpukuusi ja sen asusteisiin liittyen?

Tick all that apply.

- ☐ Aldoista historiallisista lähteistä (manuskriptit, arkeologiset lähteet, alkajaismaalaukset...)
- ☐ Edellisiin pohjautuvasta tapauskohtaisesta tutkimustiedosta
- ☐ Edellisiin pohjautuvasta yleisemmistä lähteistä (yleisteokset, havainnekuvat, wikipedia...)
- ☐ Muiden harrastajien blogeista ja projektiselostuksista (lähteitä on joko mainittu tai jätetty mainitsematta)
- ☐ Kavereilta (jotka voivat itse hankkia tietonsa mistä tahansa näistä)
- ☐ Kauppiailta

12. Kuinka tärkeänä pidät sitä, että asusi on historiallisesti autenttinen?

Mark only one oval.

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Ei lainkaan tärkeää	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Todella tärkeää

13. Kuinka arvioisit autenttisimman asusi autenttisuutta

Mark only one oval.

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Ei autenttinen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Äärimmäisen autenttinen

14. Pyritkö kohti autenttisempaa vaatepartta?

Mark only one oval.

- ☐ Pyrin paraikaa
☐ Pyrin väillä
☐ Pyrin aikaisemmin
☐ En pyri

15. Millä tavalla pyrit kohti autenttisempaa asua?

Tick all that apply.

- ☐ Teen kokonaan uuden kokonaisuuden kerralla
☐ Kehitän yhtä tai muutamaa esinettä/vaateita kerralla
☐ Opiskelen uuden käsityötekniikan tai parantelen taitoja
☐ Etsin aineistoa ja tutkin lähteitä
☐ Jollain toisella tavalla

16. Jos vastasit "Jollain toisella tavalla" kirjoita tähän alle vastauksesi.

17. Missä menee mielestäsi autenttisuuden raja?

Onko koneella ompeleminen ok? Entä jos huolittelee käsin? Pitääkö parkita aivoilla vai oliiviöljyllä? Pitääkö olla käsinkuodttua kangasta omista lampaista? Pitääkö materiaalin olla aikakauteen sopiva jos se näyttää hyvältä? Vapaa vastaus. Tämän vastauksen perusteella valikoidaan haastatteluun sopivat henkilöt.

18. Saako sinuun ottaa yhteyttä mahdollisen haastattelun yhteydessä?

Haastattelu tehdään teemahaastatteluna pohjautuen teemoihin mitkä tämän kyselyn pohjalta nousee. Kirjoita sähköpostiosoitteesi kenttään jos suostuisit tarvittaessa haastatteluun kotipaikkakunnallasi sinulle sopivana ajankohtana..
